

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת וארא | תשפ"ה | גיליון 32

עסקת החטופים
— אתה בעד או
נגד?...
שו"ת בעבודת ה'
(עמוד 31)

קדושת הברית —
כיצד ניגשים
לנושא בנינוחות
ובלי לחץ?
חינוך לקדושת
הברית
(עמוד 17)

מה פועלת
מסירות נפש
בגוף של היהודי?
וצדיק יסוד עולם
— חלק ג
(עמוד 7)

הַקְדָּמַת הַמַּעֲרָכָה

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

המאמר הראשון, **מה פרעה חושב לעצמו**, מקביל את עשר המכות לעשר הספירות, ומנתח את תפקידן להכות את תפיסת העולם של פרעה.

המאמר השני, **וצדיק יסוד עולם – חלק ג'**, מסביר בבהירות שלב אחרי שלב את סדר ההשתלשלות על פי דרכו הייחודית של אדמו"ר הזקן.

המאמר השלישי, **חינוך לקדושת הברית**, דן בדרך הנכונה לגשת לסוגיה, ומתבונן לעומק בענינו של החטא ובתשובה עליו.

לאחר מכן מדור **התבוננות בסיפורי צדיקים**, בו נתבונן בסיפור על שני חסידים של אדמו"ר הזקן (בעל ההילולא של כ"ד טבת), ונלמד על החשיבות של התחלת העבודה מתוך קבלת על.

ולבסוף, **שו"ת בעבודת ה'**, הפעם אקטואלי במיוחד, על היחס שלנו ושל ציבורים שונים בעם ישראל לעסקת החטופים.

שבת שלום ומבורך, **המערכת**

מה פרעה חושב לעצמו?

פרעה תופס את עצמו כאלוק, ועל ידי עשר המכות ה' מכה בעיקר את התפיסה הזו של פרעה. על ידי שה' מכה את התפיסה של פרעה את עצמו כאלוק, הוא מגלה את עצמו לעם ישראל

כתר: מכת בכורות

חכמה: חשך בינה: ארבה

חסד: ברד גבורה: שחין

תפארת: דבר

נצח: ערוב הוד: כינים

יסוד: צפרדע

מלכות: דם

שבע מתוך עשר המכות שמקבל פרעה מלך מצרים מופיעות בפרשתינו, והשלוש הנותרות מופיעות בפרשה הבאה. על סדר המכות נכתבו כמה וכמה פירושים, ובכתבי האריז"ל עשר המכות מסודרים לפי עשר הספירות. התבוננות במבנה של עשר המכות לפי האר"י מולידה הסתכלות חדשה על מכות מצרים.

קו ימין קו שמאל והקו האמצעי

על פי האר"י (פרי עץ חיים שער חג המצות פרק ז), עשר המכות מתחילות מספירת המלכות, וממשיכות לפי הסדר, מלמטה למעלה, עד ספירת הכתר. כלומר המכה הראשונה, מכת דם, מכוונת כנגד ספירת המלכות, והמכה האחרונה, מכת בכורות, מכוונת כנגד ספירת הכתר.

עשר הספירות מסודרות לפי שלושה קווים: קו ימין, קו שמאל, והקו האמצעי. אם כן, המבנה של עשר המכות על פי הקבלה הוא כזה:

כאשר מסתכלים על המבנה הזה, רואים שהמכות מסודרות על פי סדר קצת מפתיע: בקו הימני יש מכות גדולות יותר, בקו השמאלי יש מכות שבאופן יחסי הן קטנות יותר. כלומר בקו הימני ה' מראה לפרעה שהוא לא מנהל את המציאות, כי

במכת דם ובמכת צפרדע ה' מכה את התפיסה הזו: במכת דם ה' מראה שהיאור לא מחיה את מצרים, אלא ה' מחיה את מצרים על ידי היאור. במכת צפרדע משה ואהרן מעלים את הצפרדע מן היאור, ובכך רומזים לפרעה שהוא לא תנין גדול, אלא צפרדע... כלומר הוא אולי רובץ בתוך יאוריו, אבל זה לא אומר שהוא בעל הבית של היאור, אלא הוא בסך הכל מתגורר שם.

כך זה גם אצל כל אחד ואחד מאיתנו: אף על פי שהאדם ממציא המצאות והולך לעבוד ומרוויח כסף – מי שמחיה אותו זה ה', על ידי המציאות ועל ידי הכשרונות של האדם. אם האדם יחשוב שהוא זה שמנהל את המציאות, בסופו של דבר הוא עלול לגלות שהוא בסך הכל צפרדע...

החלק השני בתפיסה של פרעה את עצמו כאלוק הוא ביחס שלו אל המצרים: הבהמות היו אלקי מצרים, ולכן המצרים לא היו מגדלים צאן, כמו שכתוב "כי תועבת מצרים כל רועה צאן". אבל לפרעה כן היה צאן, שהרי הוא אומר ליוסף על אחיו "ושמתם שרי מקנה על אשר לי". מבחינת פרעה יש הרבה אנשים בעולם כשם שיש הרבה חיות ובהמות בעולם, והאנשים שייכים לו כשם שהבהמות שייכות לו. היחס של המצרים לבהמות כאלקים משמעו תפיסה שעל פיה האלילים רוצים שיולדו הרבה אנשים שישימשו את המלך, כמו שבהמה ממליטה וולדות שמשמשות את האדם.

המציאות ואיתיני הטבע הרבה גדולים ממנו וחזקים ממנו ו'אוכלים אותו', ובקו השמאלי ה' מראה לפרעה שהוא לא שולט על המציאות ומנהל אותה, כי היא מורכבת מהרבה הרבה פרטים קטנים, שאין לפרעה יכולת להתייחס אליהם ולנהל אותם. כמו שכתוב במכת כינים שהחרטומים לא יכולים לשלוט על בריה שהיא קטנה משעורה.

בקו האמצעי ה' מכה את אלקי מצרים: היאור, הבהמות, ולבסוף הבכורות ופרעה עצמו (שגם הוא היה בכור), שעשה את עצמו לאליל ואמר "לי יאורי ואני עשיתיני". אם כן, הקו הימני והקו השמאלי מראים את היחס בין האדם למציאות, והקו האמצעי מראה את היחס בין ה' למציאות ולפרעה:

פרעה תופס את עצמו כאלוק, וה' מכה את התפיסה הזו

היחס של פרעה לעצמו כאילו אין מעליו כלום מתחלק לכמה חלקים. חלק אחד בתפיסה של פרעה את עצמו הוא ביחס למציאות: היאור הוא מקור השפע של מצרים, ופרעה רואה את עצמו כבעל הבית על היאור – "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו". ניתן לחלק את התפיסה הזו לשני חלקים, ולתאר אותה בתוך כל אחד ואחד מאיתנו: בתחילה האדם חושב שהמציאות מחיה אותו ולא ה', ואחר כך הוא חושב שהוא בעל הבית על המציאות, כיוון שהוא יוצר את הקדמה ואת הטכנולוגיה וכו'.

אלקים, אלא כולם יצורים אנושיים שיכולים ללקות על ידי ה'.

דס, דבר וחרב

בהגדה של פסח דורשים חכמינו את הפסוק "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ובמורא גדול ובאותות ובמופתים" – ביד חזקה זה הדבר, בזרוע נטויה זו החרב, ובמורא גדול זה גילוי שכינה, ובאותות זה המטה ובמופתים זה הדם. חרב היא מכת בכורות, ואם כן, המדרש דורש כאן שלוש מכות במיוחד: דס, דבר ומכת בכורות.

כלומר שלושת המכות הללו הם העיקר והתמצית של עשר המכות. ההבנה הזו מתחזקת לאור הדרשה השניה על הפסוק: "ביד חזקה – שמים, ובזרוע נטויה שמים, ובמורא גדול – שמים, ובאותות – שמים, ובמופתים – שמים – אלו עשר המכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים". כלומר דרשה אחת דורשת את הפסוק על כל עשרת המכות, והדרשה השניה דורשת את הפסוק על שלוש מכות, שהן התמצית של עשר המכות.

לפי הסדר שבו סידר האר"י את עשר המכות, ברור למה שלושת המכות הללו הן התמצית: על ידי המכות הללו שבקו האמצעי, ה' מכה את אלוקי מצרים, ומגלה את עצמו לעם ישראל. חלק מהפסוק נדרש על הכאת אלקי מצרים, וחלק מהפסוק נדרש על כך שה' מגלה את עצמו לעם ישראל, ומנהיג אותו על ידי המטה: "מורא גדול זה גילוי שכינה, והאותות זה המטה".

כך זה גם אצלנו: לפעמים האדם מרגיש חשוב רק בגלל שיש הרבה אנשים שמסתכלים עליו... אבל באמת זה לא המדד. המדד של האדם למעשיו צריך להיות "מה טוב ומה ה' אליך שואל מעמך", ולא כמה אנשים מסתכלים עליו. במכת דבר ה' מכה את הבהמות, שגם הם אלקי מצרים, ואומר לפרעה שאמנם יש הרבה אנשים בעולם, אבל הם לא שייכים לפרעה.

לבסוף, חלק מכך שפרעה מחזיק מעצמו כאלוק, הוא הצורה שבה מסתכל פרעה על היחס של אלקים אליו: פרעה חושב שהוא ה'בן הבכור' של אלקים, כלומר שהוא הכי חשוב בעיני אלקים, והוא הממשיך של אלקים בתוך המציאות, כפי שהבן ממשיך ויורש את אביו. פרעה חושב שאלקים הוא 'אוורירי' ולא ממשי, ופרעה הוא החלק הממשי של אלקים. את כל הבכורות במצרים הקדישו לעבודה זרה (ראה מלבי"ם לפסוק "ומת כל בכור"), ופרעה היה (בעיניו ובעיני המצרים) העבודה זרה עצמה, הנציג של אלקי מצרים עלי אדמות, ובעצם האלקים בעצמו, "ואני עשיתיני".

גם צורת המחשבה הזו קיימת בתוכינו: חלק מהתפיסה הראשונית של האדם היא שה' הוא מופשט מידי ואוורירי מידי, ולכן מוטל עליו להיות נציגו עלי אדמות. כך האדם משתמש באלקים כדי להגדיל את עצמו, אבל בעצם אומר שאין אלקים, והוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. במכת בכורות ה' מכה את התפיסה הזו. הבכורות הם לא אלקים וגם פרעה הוא לא

שלושת המכות הללו מוזכרות כבר בפרשת שמות, עוד לפני שהתחילו עשר המכות בפועל. את מכת דם משה עושה כבר לעיני בני ישראל, עוד לפני שהוא הלך אל פרעה – "ויעש האותות לעיני העם". אחר כך משה ואהרן הלכו לפרעה ואמרו לו "נלכה נא דרך שלושת ימים במדבר ונזבחה לה' אלקינו פן יפגענו בדבר או בחרב", כאשר הם מתכוונים באמת שה' יפגע בפרעה ובמצרים בדבר או בחרב (רש"י).

לפני שמתחילים עשר המכות, משה ואהרן אומרים לפרעה מה ה' מתכוון לעשות. עיקר מה שה' יעשה במכות מצרים הוא להכות את מה שפרעה תופס את עצמו כאלוק, במכות דם, צפרדע, דבר ומכת בכורות, ועל ידי זה לגלות את עצמו, ולהביא את עם ישראל ל"מורא גדול זה גילוי שכינה".

וצדיק יסוד עולם – חלק ג

בשיעור השבוע במאמר 'וצדיק יסוד עולם' העמקנו במבנה סדר ההשתלשלות על פי האר"י. למדנו כיצד תופס אדמו"ר הזקן את המשל של האר"י, ומה ההבדל בינו לבין שיטות אחרות; עקבנו אחר כל השלבים של ירידת האור למטה, מהיותו אור אין סופי להיותו נתפס בתוך המציאות; ולבסוף זכינו להסתכלות מחודשת על מוסרי הנפש שבדורנו. ועוד ועוד...

אמיתת הענין של גלוי "בלי גבול בגבול". וזה לשונו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (המשך תער"ב אות סב): "המס"נ שבגוף דוקא מגיע הרבה יותר מהמס"נ שמצד הנשמה כו'. ובפרט בהביטול הגוף באופן כזה שמתאחד ממש עם האלקות, וכמו חנוך ואליהו שגופם נעשה גוף אלקי כו'... והביטול הזה שהגוף מתאחד באלקות י"ל שזהו מגיע בבחי' המקיף הכללי כו'. וזהו דלעתיד שיהי' אז גילוי בחי' המקיף הכללי, וכידוע בענין 'יהללו שמו במחול', ד'שמו' הוא בחי' הקו ו'מחול' הוא בחי' העגול הגדול הסובב ומקיף כו'. ולעתיד יהיה חיבור ב' המדרגות וכמ"ש במ"א דלעתיד יהי' הקו גם בקצהו התחתון נוגע ודבוק בהאוא"ס הסובב מתחת העולמות כו', ועי"ז יהי' ע"י הקו גילוי בחי' אוא"ס הסובב ממש כו'... וע"כ יהי' היתרון דלעתיד מה שהגוף יהי' אלקות שזהו ע"י גילוי בחי' מקיף הכללי כו' ומגיעים לזה ע"י ביטול והתאחדות הכלים דוקא כו'".

אחרי השיעור הקודם שאלו כמה שאלות לכן נעשה היום חזרה על הפסקא האחרונה שלמדנו בשיעור הקודם, ונסה להסביר את הדברים בבהירות יותר.

נקרא כעת את דברי הרב יצחק בלי חלקים מהסוגריים:

והנה, בלשון הקבלה, הגלוי של "בלי גבול בגבול" הוא כל ענינו של קו וחוט אור א"ס ב"ה (מצד פנימיותו דוקא, שהרי מצד חצוניותו, הנמשך ע"י הצמצום ומק"פ, נכלל ב"גבול" ד"מצרים" כמבואר בדא"ח, עיין קונטרס אחרון של פסח תשמ"ט) הבוקע לחלל הצמצום ושעל ידו מתהווים "אדם קדמון" וכל פרצופי האצילות וכו', בהם הוא מתלבש [כלומר הקו מתלבש בתוך אדם קדמון ופרצופי האצילות], כנשמה הממלאה את הגוף כנודע [הקו הוא כמו הנשמה, ואדם קדמון הוא כמו הגוף, ולאחר מכן כל פרצופי האצילות הם גם חלק מזה]. הקו יוצא ממקום העגול הגדול [הכוונה למה שמקיף מעל הצמצום], וכאשר מתגלה שרשו באותם "גופין" אלקיים, [הוא מסביר מה הכונה גופים אלקיים:] זוהי

עיקר הטעות היא ביחס לצמצום. האם כאשר אומרים צמצום הכוונה לצמצום גשמי של אור או לצמצום נפשי של הנשמה. צריך להבין שהאור הוא רק משל לכך שיש נשמה קודם בואה לגוף שהיא משהו שאנו לא יכולים לתפוס. אלא שאנו יכולים לתפוס אותה רק אחרי שיש משל של אור. לאחר שאנו מבינים את המשל של האור יש לנו מילים לתאר את הנשמה כמו קודם בואה לגוף. ורק לאחר שאני מתאר את הנשמה כמו קודם בואה לגוף, אני יכול להבין על מה האר"י דיבר כאשר הוא אמר אור אין סוף.

אבל מי שמדלג על המשל של הנשמה, ואומר שהאור הוא משל לאלקות – מיד מסתבך. כי ברגע שאני חושב שהמשל הוא אור ולא נשמה, יוצא שאני אומר שיש צמצום של האור, ופירושו של דבר שיש מקום שבו יש את האור ויש מקום שבו אין את האור. ממילא יוצא שה'מקום' נושא בתוכו גם את האור וגם את חוסר האור. דבר כזה כמובן לא ניתן להעלות על הדעת. כי לומר שיש מקום שנושא את האלקות ואת הלא-אלקות יחד, משמעותו לומר שיש מה שקדם לאלקות שנושא אותה. כמובן, זה משל גרוע מאוד.

אבל אם האור הינו משל לנשמה, ממילא כאשר גם כאשר הנשמה מתפשטת ופתאום

אור אין סוף הכוונה להארה מהעצם, והדוגמה לכך מנפש האדם היא שיש את עצם הנפש ואת ההתפשטות של העצם. וההתפשטות של העצם היא בלי שיש בכלל גוף, אלא רק נשמה שהיא התפשטות מהעצם.

א"כ המשל הפשוט לאור אין סוף שלפני הצמצום הוא הנשמה כמו שהיא "קודם בואה לגוף". זו הלשון של אדמו"ר הזקן (בתורה אור וירא יד, ב, בד"ה "פתח אליהו"), אבל בעצם זה ממש מה שהאר"י הקדוש בעצמו מסביר, רק שבאר"י המשל אינו לנפש אלא לאור. הסיבה לכך היא שהאר"י רוצה להביא משל שאפשר לתפוס אותו, ובנשמה כפי שהיא לפני בואה לגוף אין לנו השגה ותפיסה, וממילא קשה להשתמש בה כמשל.⁸

מתי האר"י כן מתחיל להשתמש במשל של נפש? כאשר הוא מגיע לעולם האצילות. את עולם האצילות הוא מצייר כנשמה וגוף. אבל לנשמה בלי גוף אין לנו ציור, ולכן בלשון האר"י אין משל כזה.

ובכל זאת, כיון שהרבה טעו בהבנת האר"י ולא תרגמו את משל האור למשל של נשמה, לכן טורח אדמו"ר הזקן להסביר שהמשל של אור אין סוף הוא דווקא על נשמה לפני בואה לגוף, כדי למנוע טעות זו. זהו נושא חשוב מאוד.

⁸ בכל העניין של האופן בו למד אדמו"ר הזקן את המשלים של האר"י (וההקבלה בין משל האור למשל הנפש) ראה בחוברת "האר"י הח"י" במאמר הראשון.

לא פשט. לכן אמר אדמו"ר הזקן – 'צמצום לא כפשוטו'.¹ עד כאן המאמר המוסגר!

העיגול הגדול והמקום הפנוי

בשלב הבא יש עיגול. מה הכוונה שיש עיגול? מה מוסיף לנו העיגול? הוא עושה שיהיה מקום פנוי מההתפשטות. אמנם, על אף שהעיגול הוא מקום פנוי מההתפשטות, מבחינת ההתפשטות מדובר בעוד סוג של התפשטות.

ההבנה שגם העיגול הוא חלק מההתפשטות היא חלק מההבנה שהצמצום 'לא כפשוטו', שלא רק המשל לא כפשוטו, אלא גם הנמשל לא כזה פשוט. כי גם במקום שהנפש מצמצמת את עצמה ולא מתפשטת היא גם כן נוכחת. היא נוכחת בצורה שלילית של חושך והעדר.

כאשר למדתי בישיבה, היה ר"מ אחד מאוד לבבי ורגיש. הוא היה כל כך אכפתי ורגיש, שהוא נפטר תוך כדי התקף לב. פעם התלמידים התנהגו לא יפה, והוא הגיב – "אני אדיש"! וכשהוא אמר שהוא אדיש, כולו היה בהתרגשות. אני נותן את הדוגמה

מונעת את ההתפשטות, זה לא מקום שנושא גם את ההתפשטות וגם את חוסר ההתפשטות. אלא שניהם זו הנשמה, היא גם במקום של ההתפשטות שלה וגם במקום של חוסר ההתפשטות שלה. יוצא שהכל בתוך האלקות, ואין משהו שמחוץ לאלקות, מקום שמכיל את האלקות בתוכה.

המשל של האור מצד עצמו מאוד בעייתי, ומייצר את כל הבלגן של הצמצום. כל המחלוקת הידועה על האם הצמצום כפשוטו או לא כפשוטו מגיעה מכך שמציירים את האור כמשל גשמי ולא נפשי. אך כפי שאמרנו אם אתה מצייר רק משל גשמי יוצא שיש מה שנושא גם את האלקות וגם את המקום של הבלי אלקות יחד.

זהו פשט המילים 'צמצום לא כפשוטו', כלומר אל תבין את האור כפשוטו אלא כמשל להתפשטות של הנשמה. אם תבין את המשל של האור כמשל להתפשטות הנשמה תוכל להבין נכון את המשל של האור.² ובאמת יותר 'פשט' ללמוד שהאור הוא לא כפשוטו אלא משל.³ ברור שמדובר בדימוי, ולהגיד שהדימוי הוא כפשוטו זה

אי אפשר להגיד כפשוטו שהנפש פתאום נהייתה יותר קצרה, וכן על זה הדרך הרבה לשונות, 'שלא כפשוטו' להגיד שהכוונה 'כפשוטו'.

¹ **שאלה:** האר"י כתב במפורש שמדובר במשל נפשי? **תשובה:** הסברתי קודם שהאר"י לא יגיד אף פעם משל של נפש קודם בואה לגוף כי כך לא נדע על מה מדברים, אנו צריכים משל על משל הנפש. לכן האר"י מביא בהתחלה את המשל של האור (שהוא משל לנפש), והוא יורד בסדר ההשתלשלות. ובעולם האצילות כאשר האר"י מדבר על אורות וכלים הוא מסביר שהמשל לכך הוא נשמה וגוף.

² בכל זה כדאי עליין באריכות בספר "זה השער" עמ' 207-212.

² שאלה: לכאורה האומרים צמצום לא כפשוטו סוברים שהעצם נושא את המקום שבו אין את האור ואת האור. תשובה: אם יש משהו שסובר כך, איך הוא מבין את המילה "אור"? הרי אתה לא יכול לצייר מאור שנושא את ההתפשטות של האור ואת הצמצום של האור בתוכו. ראית פעם מאור שנושא בתוכו אור וצמצום בידך, בתוך מאור? אין מציאות כזו. אם כן גם אתה בא להגיד שהצמצום הוא לא כפשוטו. משהו לא 'פשוט' שם... אם כן יכול להיות שכאשר אתה אומר עצם שנושא את האור אתה מתכוון שהאור הוא לא כמו שמש אלא כמו נפש. ואם כן אתה אומר בדיוק מה שאני אומר.

³ יש לכך דוגמאות בדברי הראשונים בביאורם את לשונות הפסוקים, כמו הלשון "ותקצר נפש העם בדרך",

הזו כדי להמחיש שכאשר אני אומר "אני לא פה" מדובר בעוד סוג של "אני פה".

נניח אני נכנס למקום בו מתקיימת שיחה של בחורים, ולא נעים להם שאני נמצא שם, אז אני אומר להם – "אני לא פה". ברור שאני פה, אבל אני פה בצורה של "אני לא פה". אבל גם שם אני נמצא.

מצב זה הוא עוד סוג של התפשטות¹, ולכן הצמצום נהיה עוד יותר 'לא כפשוטו', לא רק במשל אלא גם בנמשל. קודם כל המשל הוא לא כפשוטו, כי האור הוא רק משל למשל הנפש. וגם הנמשל הוא לא כפשוטו, כי בכך שאני "לא פה" בזה גופא "אני פה" בעצם.

הקו

לאחר מכן בתוך העיגול הגדול נוצר חלל, ובתוך החלל ישנו קו שנכנס. הקו הוא לא נשמה קודם בואה לגוף, על אף שהוא כן קצת ככה. למה בכל זאת לא זה המשל המתאים? כי הציור של נשמה קודם בואה לגוף הוא של נשמה שלא מזהים בה בכלל שהיא מכינה את עצמה להיות בתוך גוף. ואילו הקו הוא משל לנשמה שהולכת לצייר את עצמה כמתלבשת בתוך גוף. בקו הכוונה שהאור יורד על מנת שהוא יגרום שיהיה גוף שהוא יתלבש בתוכו.

שוב, בהתחלה יש אור אין סוף פשוט הכוונה שיש התפשטות של הנשמה והיא

לא מכינה את עצמה להיות כזו שיש משהו שילביש עליה, שהיא תהיה בתוכו. אבל בקו הכוונה שהאור יורד, האור מכווין את עצמו להיות כזה שיהיה משהו שילביש עליו, שיהיה משהו יותר גדול ממנו כביכול שהוא יתלבש בתוכו. בקו האור מחפש שיהיה כלי שיכיל אותו. לשם הוא מכוון את עצמו.

[לשמה הוא יורד?] אני מעדיף להשתמש בלשון 'מכוון את עצמו' כדי שהמשל יהיה פחות מגושם, שכן כאשר אני משתמש בלשון 'יורד', אני יכול לצייר ציור של דף לבן עם כתם שחור ופס שלאט לאט אני מצייר אותו יורד בתוך העיגול. זהו אמנם ציור טוב, כך הרי צייר האר"י, אבל הוא ציור מאוד מגושם. לכן אני אומר שהנשמה 'מכוונה את עצמה' להיות יותר ויותר יכולה להיות בתוך משהו שיכיל אותה, וזו הכוונה באמירה שהקו 'יורד'.

אז עד עכשיו דיברנו על אור אין סוף, על העיגול, הצמצום ומה שבתוך העיגול², והסברנו מהו הקו שיורד.

אדם קדמון

אמרנו שהקו הוא כמו הנשמה שמכוונה את עצמה להיות בתוך גוף, אבל להיות בתוך גוף זה כבר לרדת יותר, זה שהקו עושה שיהיה משהו שמקיף אותו.

¹ **שאלה:** מה ההבדל בין העיגול לחלל שבתוכו? הם שני דברים נפרדים? **תשובה:** עיגול הוא המסביב והחלל הוא הפנים. זהו ציור עם כמה חלקים, וצריך לצייר אותו.

² **שאלה:** למה זה עוד סוג של התפשטות? לכאורה זה כמו עצם לא מתפשט. **תשובה:** אמנם אין זה גילוי של הנפש, אבל מצד ההתפשטות של הנפש זה עוד סוג של התפשטות.

זהו סדר של ירידה מלמעלה ללמטה. הוא מתחיל אור, והופך להיות יותר ויותר כלי. הסדר הזה הוא מה שנקרא בלשון האר"י שהאור הופך להיות מלוּבש בתוך אדם קדמון. האור הופך להיות אחד שלמעלה יש לו אור גדול (כמו שכל ומוחין) ואז הוא מתמעט עד הרגליים שם הוא מתמעט לגמרי.

הציור שככה נראה האדם בעצם מצייר איך הנשמה עוד יותר נכנסת לגוף. ככל שהיא יותר בתוך הגוף, כך בעצם יש יותר גוף ופחות נשמה. כניסת הנשמה לתוך הגוף מייצר לי ציור אדם.

האור רוצה מאוד לחדור לתוך המציאות, ולכן הציור של האר"י הוא שיש אור גדול למעלה ויש הרבה צורות של יחס בין האור ובין הגבול. האר"י מתאר הרבה שילובים של כמה האור והגבול הולכים יחד. זו ירידת הקו, שמציירת את השילובים הללו שמהם יוצא אדם.

עולם האצילות

לאחר שהאר"י מצייר לך ציור של אדם קדמון, הוא מצייר שהקו נכנס פנימה עוד יותר, ליצור את פרצופי האצילות. פתאום

אמנם כבר לפני א"ק יש משהו שמלביש על הקו ומקיף אותו – העיגול, הצמצום. ובכל זאת, יש הבדל בין שני ה'מקיפים' הללו – החלל (הצמצום) קודם אל הקו (הוא אמנם אחרי האור אין סוף, אבל הוא קודם לקו). אבל לגבי א"ק, מה שהקו מכווין את עצמו להיות מלוּבש בתוך כלים – הקו קודם לכלים שהוא התלבש בתוכם.

אלו שני דברים שונים לגמרי. כאשר הקו רוצה להיכנס לתוך החלל, הכוונה שהוא רוצה להיכנס דווקא למקום שהוא לא אינסופי כל כך כמו האינסופיות של האור אין סוף שהיה קודם. הקו רוצה שהוא יוכל להיות עם הגבלה, הוא נכנס למקום בו יש הגבלה לאור¹¹.

אבל לאחר מכן מגיע השלב בו האור הוא שמייצר את ההגבלה¹². מה הכוונה שהאור מייצר את ההגבלה? הוא רוצה לייצר מציאות בלי אור כלל שמכילה בתוכה משהו. למקום הזה האר"י קורא אדם קדמון¹³. מהו האדם? הציור של האדם הוא שלמעלה בראשו יש גילוי של הנשמה, וככל שיורדים יותר למטה כך הנשמה יותר מכוסה ופחות ניכרת.¹⁴

¹¹ דוגמא יפה לזה היא שכאשר האר"י הקדוש מצייר אדם קדמון הוא מצייר בעיקר שיש ראש ומה שבפנים סתום, ויש מה שיוצא מהפנים החוצה. בסופו של דבר הוא מצייר שיש את כל השיעור קומה, אבל השיעור קומה הוא בעיקר בשביל מה שמלביש את האדם קדמון. והעיקר באדם קדמון הוא שנראה כאילו כולו רק ראש, רק גולגולת. ולאט לאט הוא יוצא יותר ויותר, עד שיש את כל השיעור קומה.

¹² יש ביטוי מיוחד של האר"י על אור הקו. האר"י קורא לאור הקו 'אור נערב' מלשון ערבוביא. זהו אור שהוא מצד עצמו אינסופי, אך הוא עם הגבלה. האור מוגבל, וההגבלה הזו קודמת לאור. זהו אור שמחליט להיכנס למקום ההגבלה.

¹³ **שאלה:** כבר לפני א"ק הוא כותב שחיצוניות הקו היא גבול גמור? **תשובה:** הוא מוגבל כי הוא נכנס לתוך הצמצום.

¹⁴ המקום הזה עצמו לכמה חלקים. ככל שהוא יורד יותר למטה, הוא יהפוך להיות יותר ויותר מתלבש בתוך משהו.

יש עוד יותר ירידה. מהי הירידה הזו? עליה האר"י יגיד שהיא בעצם אורות בתוך כלים. זה המשל של נשמה שנמצאת בתוך הגוף (ולא קודם בואה לגוף).

ציור של נשמה בתוך גוף הכוונה שבכלל לא רואים שהנשמה יצרה את הגוף, אלא היא פשוט נמצאת בתוך הגוף. יש גוף, והגוף מצד עצמו מת, ויש אור הנשמה שנכנס בתוך הגוף ואז הגוף נהיה חי, אבל לא רואים שהנשמה מייצרת את הגוף כלל.

יש גוף שבתוכו אור, והאור מצד עצמו מוסתר לגמרי, עד כדי כך שאנשים יכולים לראות בן אדם ולהגיד שאין לו נשמה... יש אפשרות להסתכל על האדם כאילו אין לו בכלל נשמה בפנים. אמנם זו הסתכלות קצת משונה, אבל יש היום ליצנים שחושבים כך. היכולת להגיד זאת היא מכיון שלא ניתן לראות את הנשמה עצמה אלא רק אפשר להכיר בכך שהגוף הוא לא רק גוף. אני לא רואה את הנשמה ישירות, אני רק רואה שלא יכול להיות שיש פה רק גוף.

זו המדרגה בה הנשמה נתפסה ממש בתוך הגוף. והביטוי לכך הוא שהנשמה מרגישה שרק כאשר היא בתוך המציאות היא קיימת, ובלי זה – אין לה קיום. שוב, מהי נשמה בתוך גוף? שהיא מרגישה באופן פשוט שאם היא תסתלק – הגוף יהיה חסר משמעות, והנשמה פשוט תיעלם. היא מכניסה את עצמה לתוך הגוף כך שהיא רק אמצעי להפעלת הגוף.

התפיסה הזו באמת היא שקרית, מהותה של הנשמה אינה להפעיל את הגוף. הנשמה רק נכנסה לגוף חזק, אך אין פה שיקוף של

אמת. פה קיים דירוג: יש ממש שקר, עד שאפשר לומר שהנשמה הגזימה ונכנסה יותר מידי חזק לתוך הגוף; ויש שהנשמה אומרת שהיא רוצה להיכנס לגוף, אך היא לא נכנסת חזק מידי.

זהו ההבדל בין עולם האצילות לעולמות בי"ע: כאשר הנשמה רוצה להיכנס לתוך הגוף זה עולם האצילות, וכאשר היא נכנסת חזק מידי זה עולמות בי"ע. שם הנשמה נכנסת לגוף כל כך חזק, עד כדי כך שלא ברור מה מקור החיות בכלל, כמו שנראה בהמשך.

המשל של עולם האצילות הוא הנשמה שנכנסת לתוך הגוף, עד שהגוף מגדיר את הקיום שלה. בפתח אליהו כתוב שאם הנשמה תסתלק מהגוף "ישארו כולו כגופא בלא נשמתא". נשאל על כך שאלה: אם הנשמה תצא מהגוף, האם תישאר נשמה? לפי הפתח אליהו רואים שלא, כי הציור של עולם האצילות (עליו מדובר בפתח אליהו) הוא שאין דבר כזה נשמה בלי גוף. אני קורא נשמה רק לזו שנכנסת לתוך הגוף. למה הוא לא אומר שאם הנשמה תסתלק מהגוף היא תהיה "נשמתא בלא גופא"? כי נשמתא בלא גופא חוזרת להתכלל באלקות, ואין לה מציאות.

עולמות בי"ע

בבי"ע הנשמה כל כך נכנסת פנימה עד שלא שמים לב בכלל שיש נשמה. הכלי חזק, ולנשמה שמחייה אותו לא שמים לב.

ניתן דוגמה לדבר: לבעלי חיים יש נשמה או אין נשמה? קשה לדעת איך להסתכל על זה. אתה יכול להגיד נשמה, כמו שכתוב "נשמת

המלפפון, ועושה חצי חצי: חצי אני אוכל, וחצי אני סוגד ומשתחוה לו. כך זה כל היחס שלי לגשמיות. לאחר מכן בהיסטוריה העולם התפתח קצת יותר, יצאו מהעבודה זרה המגושמת והחליטו שפשוט אין אלקים.

מה שמסירות נפש עושה לפרצופי ביי"ע

הרב יצחק כותב פה בסוגריים על פרצופי ביי"ע:

(שגם פרצופי ביי"ע וכו' בכלל לע"ל, וכן "מתנוצץ" עתה ע"י העבודה של מס"נ שבגוף הנברא דוקא).

מסירות נפש גורמת לכך שגם הגוף יהיה אלקי. למה מסירות נפש גורמת לכך? ומה הכוונה שהגוף הוא אלקי?

כאשר אדם הולך למסור את הנפש, מה הוא רוצה שיקרה? זו הסתכלות מיוחדת איך להסתכל על מסירות נפש, ויש בה חידוש גדול. מהי מסירות נפש באופן פשוט? הנשמה מסתלקת והגוף נשאר, "כגופא בלא נשמתא". מה הרב יצחק אומר? אתה יודע מה קורה במסירות נפש? הגוף הופך להיות כמו נשמה. איך זה קרה? אדם מסר את הנפש, באופן פשוט אנחנו מסתכלים שהגוף הלך. אבל קודם כל כעובדה פשוטה אנו יודעים שהרבה מאלה שמוסרים את הנפש זוכים שהגוף שלהם נשמר. זה משהו פלאי²¹. זו המחשה למה שהרב יצחק אומר

רוח חיים", או 'נפש הבהמית'. למה זה מסובך? כי מהותה של הנשמה שם היא רק מה שיש גוף. אין לבעלי חיים שכל לחשוב על כך שיש בתוכם נשמה. הם בכלל לא יכולים לחשוב שהם קיימים. הם נמצאים בתוך הנשמה, אבל היא כל כך טבועה בתוך הגוף. וגם בבי"ע יש דרגות, ירידה מדרגה אחר מדרגה לפי המדד עד כמה הנשמה טבועה בתוך הגוף.

כשאתה מסתכל על בעל חיים נראה שהוא שוכח את הנשמה שלו. ואם אתה מסתכל על בן אדם בלי תורה – הוא מאוד דומה לבעלי חיים. כתוב – "מותר האדם מן הבהמה אין". אם כן מה יוצא? שבלי שהקב"ה מגלה את עצמו, כלומר בלי שיש גילוי מהאצילות לתוך ביי"ע, ממילא אפילו הנשמות שנמצאות בתוך גופים לא מזהות את הקב"ה. לכן ה' עשה לנו נס – מתן תורה, שהוא חידוש פלאי לגמרי!...

נגיד זאת בעוד צורה: עובדי עבודה זרה הם בשורש בפנים קשורים לאלקות, אבל הם כל כך שכחו את הקשר הפנימי הזה, עד שברור להם שיש אלקות אבל מבחינתם האלקות היא אין גמור. אז הם מצאו פתרון – איך מתווכים את שניהם ביחד? לוקחים כיסא, ואומרים שהוא אלקים...

מה זה אצלנו בנפש? היחס לאוכל. חצי אני מרגיש שהוא משמש אותי, וחצי אני מרגיש שאני סוגד לו²². אני לוקח את הבול עץ, את

²¹ בתור חווית ילדות אני זוכר מאוד חזק שהביאו לפה את הרוגי המחתרת אליהו בן צורי ואליהו חכים בעסקה שהייתה אחרי מלחמת יו"כ. הם יצאו להורג במצרים

²² כמו שמתואר בישעיה מד "חֲצִי שָׂרָף בְּמוֹ אֵשׁ... וְשֹׂאֲרֵיתוֹ לֹאֵל עֲשֵׂה לְפֶסֶל וְיִסְגֹּד לוֹ וְיִשְׁתַּחֲוֶי וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלֵי אֶתָּה".

שבגלל שאני מוסר את הנפש הגוף שלי נהיה יותר קיים.

הרב יצחק אומר שהמסירות נפש שגורמת לפרצופי ביי"ע להיות אלקיים היא מסירות נפש "שמצד הגוף דוקא", ולא מצד הנשמה.

כדי להבין את מעלת מסירות הנפש שמצד הגוף לעומת מסירות הנפש שמצד הנשמה יש להתבונן מאיפה נובעת מסירות הנפש שלי. מסירות נפש נובעת מכך שאני מסתכל על הגוף שלי, ואני אומר – זה לא הקיום שלי. או במילים אחרות: אם זה הקיום שלי – אני מוכן לוותר עליו. אם כן מה באמת הקיום שלי? אני רוצה להגיד שההתמסרות שלי לה' היא הקיום שלי.

אם נשים לב נראה שבעצם האמירה הזו עושה שיהיה לי כביכול גוף חדש. למה? כי אני רוצה להיות קיים בדיוק כמו שהייתי קיים כאשר הייתי בגוף. זו הפנימיות של מסירות נפש. על פי פשט מסירות נפש היא שאני מוכן לוותר על הקיום שלי. אבל כשאני חושב עמוק – מה הכוונה שאני מוכן לוותר על הקיום שלי? שבפנים אני חושב בדיוק הפוך – שהקיום החיצוני הוא לא הקיום שלי והקיום האמיתי שלי הוא הקב"ה. יהודי מוסר את הנפש חי שה' הוא הכי מציאות בשבילו.

ניתן לשאול: בכל זאת, עדיין האדם מסתלק כאשר הוא מוסר את הנפש! אבל הרב יצחק

אומר לנו לשים לב שהוא לא מסתלק, כי כאשר הוא חושב על ה' הוא חושב עליו בדיוק כמו שהוא חושב על מציאויות. מבחינתו ה' קיים לא כמו הנשמה שהיא 'אין', אלא הוא רוצה שה' יהיה ממש קיים. ומה הכוונה שה' יהיה ממש קיים? שה' יהיה כמו גוף.

שאלה: איך הנס הזה קורה? מילא הנשמה היא אין, אבל איך הגוף מגיע לרמה כזו?

תשובה: כאשר אתה הולך על מסירות נפש חזק ואתה רוצה להגיד שה' קיים יותר מהגוף, אתה בעצם הופך את ה' להיות כמו גוף. ואז ממילא הגוף של מי שמסר את הנפש הופך להיות משהו אלקי.

אמנם כמובן שצריך להיזהר לא לגשם יותר מדאי. קראנו על כך לא מזמן, שיעקב חשש שיעשו אותו עבודה זרה (גם באמת ככה כתוב שיעקב נקרא "אל"). גם היום, אם לא היו קוברים את אלה שמוסרים את הנפש הייתה אפשרות שהיו הופכים אותם לאלילים. אז נדרשת הרבה זהירות. יכולים להפוך אותם לאלילים. כי הם משהו אלקי. אז צריך הרבה זהירות.

שאלה: נשמה היא אין, ואם האדם מגלה את ה' בתוך הגוף ממילא אתה הופך מגוף לנשמה.

תשובה: לא, אתה אומר שה' הוא קיים ממש, קיים כמו גוף.

אותם והיה תמונה בעיתונים שלהם מאז שהם היו במחתרת ותמונה שלהם אז כשהובאו לקבורה. זה משהו מאוד מעניין, פלאי לגמרי. אפילו התסרוקת שלהם נשמרה, הכל אותו דבר, ממש אותם פנים.

בתש"ח, ועברו הרבה שנים מאז, איזה 26 שנים. וכשהביאו אותם היה צריך לזהות אותם. פתחו את הארונות והם היו שלמים בגופם לחלוטין, לא היה צריך לעשות שום בדיקה. כל כך הופתעו מכך עד שצילמו

נחדד זאת עוד יותר כדי שיהיה עוד יותר מובן:

מה עשינו? אמרנו שמסירות נפש היא הסתלקות, ובעצם הפכנו את ההתבוננות: אמרנו שהמסירות נפש היא מתוך תחושה שה' יותר חזק מהמציאות. מוסר נפש חש שה' הוא יותר מציאות מהמציאות, והוא הופך את ה' למציאות מאוד מגושמת. ומה הוא אומר בכך? שבעצם יש רק את ה', ואין אותו בכלל. יוצא מכך שהכל זה רק ה'.

זו האמירה שה' לגמרי קיים. ה' לא מקיים, אלא קיים. ויש צד שלהגיד שה' קיים יותר חזק מלהגיד שה' מקיים. להגיד שה' הוא כמו נשמה הכוונה להגיד שה' מקיים גוף, ולהגיד שה' הוא גוף הכוונה להגיד שה' קיים. וזו המשמעות של "יחיד" לעומת "אחד".

שם העצם ושאר שמותיו

נקרא כאן את הסוגריים של סוף הפסקא:

(שמו"ה הנ"ל קאי על שם הוי"ב"ה דהשתלשלות

העולמות, י צמצום, ה התפשטות, ו המשכ
ה, ה התפשטות כנודע. והוא שם
התואר". משא"כ בעגול

הגדול, בחינת "מחול" (אמיתת שרש
ה"חלל" וד"ל) שם
העצם, הוי"ה הראשון ד"הוי"ה אל רחום
וחנון וגו', שלפני ה"פסיק
טעמא". ה"רשימו", שרש הכלים

ו"גופין" דא"ק אבי"ע היינו בסוד שאר
שמותיו יתברך שאינם נמחקים. נמצא
שכללות ענין הסוד ד"עצומ"ה... בתוך
גוף" הוא בסוד גלוי שם העצם הוי"ע"י שם

בואו נגיד ככה: למה זה לא הגשמה?
לכאורה מה שאני אומר עכשיו אלו ממש
דברי הגשמה. כמו שכאשר אני קורא את
השיחה של הרבי (עליה דיברנו בשיעור
הראשון) היא נשמעת לי כמו הגשמה ממש.
כיצד הדברים הללו הם לא הגשמה? הכלל
הוא שמתי שהגוף הופך להיות משהו
שמחלק את האלקות – זו הגשמה. ואם זה
לא מחלק את האלקות – זו לא הגשמה.

ההבדל הוא בין בחינת "אחד" לבחינת
"יחיד". אם אני מדבר בבחינת "אחד" אז
הגוף מחלק, ואם אני מדבר בבחינת "יחיד"
הגוף לא מחלק.

כלומר, אם מה שמתגלה הוא שה' "אחד" –
ממילא הגוף מחלק בין גוף אחד לגוף שני,
האחדות מתחלקת לחלקים. ואם אני אומר
שה' "יחיד" לגמרי ממילא הגוף לא עושה
חלוקה אלא נשאר יחיד לגמרי.

מה קורה בתחיית המתים? יש גופים,
ולמרות שיש גופים, בגלל שה' הוא
ה"יחיד" שיש פה ולא "אחד", לכן הגופים
הם לא משהו שמחוץ לו בכלל. לכן הרב
יצחק מקשר את הדברים לתחיית המתים.

הרב יצחק מסביר שהאור יורד למטה ממש,
ואז הוא מגיע לצד השני. מה הכוונה שהוא
מגיע לצד השני? אין הכוונה שלא משנה
אם אתה מסתכל לכיוון ההוא או ההוא,
אלא שהאור יורד כל כך עד שאפילו מהכיוון
בו אתה רואה גוף וקיום מגושם הוא נראה
לך אלקות לא פחות. מה שמגיע מלמטה
נראה לך אלקות לא פחות ממה שמגיע
מלמעלה, כי גם מה שמגיע מהגבול הוא גם
לגמרי אלקות.

והוא מתגדל על ידי הנפטר שהופך להיות חלק מהשם של ה'. הוא חלק מהצבאות של ה', ושה' מתגדל על ידו היינו שהצבאות של ה' הופכים להיות חלק מהשם שלו.

בפרשה הבאה (בא) אדמו"ר הזקן מדבר באריכות בליקוטי תורה על צבאות הוי', ואומר שבתורה מילה זו מופיעה בתור חולין ובנ"ך זהו שם של ה'. המשמעות לכך היא שהמציאות הממשית של העולם הופכת להיות שם של ה'.

התואר הוי' בתוך שאר שמותיו יתברך. והנה יש צדיק שגופו הוא בסוד שם אל או שם אלקים או שם הוי' (שבתפארת) או שם צבאות או שם שדי או שם אד' וכו', וכמו שיתבאר קצת מבחינות אלו בהמשך דברינו, ועיין בבאור יג בסוד שם צבאות בפרט וד"ל).

הרב יצחק אומר פה שזו המשמעות למה שכתוב ששם הוי' (שם העצם) יתגלה בתוך שאר השמות של ה'." יש שם אחד שמבטא את זה מאוד יפה, שם צבאות. מהו שם צבאות? שם צבאות הכוונה שהקב"ה מתגלה בתוך צבא מעלה שלו, בתוך צבאות ה'. כשה' מתגלה בתוך צבאותיו הוא בעצם מתגלה בתוך המציאויות, ולכן שם צבאות הוא שם תחתון יחסית לשאר השמות. שם צבאות מגלה איך ה' הוא מאוד ממשי, יחסית לשמות העליונים.

כאשר אנו אומרים שהשם צבאות מתגלה בתוך כל המציאות, שהיא הצבאות שלו. וכל המציאות כולה הופכת להיות 'שם' של ה'. המציאות ביחס לה' אינה כמו עם ביחס למלך, אלא שהיא הופכת להיות חלק מהשם שלו.

זו הסיבה שאומרים קדיש על מת, כי רוצים שהוא יהפוך להיות חלק מהשם של ה'. כל הקדיש הוא על שיתגדל שמו של הקב"ה,

בשם שלך, אני מוציא אותך מהפשיטות שלך כדי שאתה תתייחס אלי. זו המשמעות של 'שם'. אתה לעצמך בתוך עצמך פשוט, וכשאני קורא לך בשם היינו שאני מושך אותך מהפשיטות שלך. אם בן אדם נניח ישן, נעלם בתוך עצמו. אם אני עכשיו קורא לו בשם שלו, אני בעצם רוצה שבמקום שהוא ייעלם בתוך עצמו הוא יצמצם את עצמו לפנות אליו.

"[בסוף השיעור הקודם הרב התחיל להסביר את העניין של שמות ה', ועצר באמצע. הדברים לא פורסמו בגיליון הקודם ואנו מביאים אותם כאן: מה שקראנו קודם שהוא 'דמות' (קודם לכן הוסבר בשיעור שכניסת הקו לחלל הצמצום היא כמו אדם משוחרר שיכול להופיע בהרבה צורות והחליט לצייר את עצמו בדמות מסויימת), בעצם אפשר לקרוא לזה גם 'שם'. 'שם' הכוונה שאני קורא לך

חינוך לקדושת הברית

שיעור מיוחד לימי השובבי"ם: כיצד ניגשים בנינוחות לחינוך לקדושת הברית? מה התחדש בדורנו ביכולת לנצח את התאוות? וכיצד עושים תשובה עילאה? צלילה לשורש הפנימי של קדושת הברית בתורה ובנפש על פי אדמו"ר הזקן, מתוך הקורס 'מחנכים בקדושה'

עוד כותב הרבי באותו מכתב, שכיום ישנם מטפלים רבים בעלי תפיסה מתירנית שמה שאצלנו איסור גמור הופך אצלם לעצה טובה, וכיוון שהעניין נותר בלא מענה – חייבים לדבר על כך ולפרסם את חומרת העניין.

אם כן, הרבי פתח לנו פתח חדש לגבי הגישה של חב"ד לנושא, וקבע שהיום צריך לדבר על קדושת הברית. ואם בשנת תשי"ד היה צריך לדבר כיוון שהדור היה פרוץ, אז היום עם כל המידע שיכול לזרום לאדם מכל הכיוונים – וודאי שחייבים לדבר על זה.

מהפכה חיונית בדורנו

נגיד נקודה מסוימת על כל המידע שזורם לנו באוויר היום. מצד אחד נראה שהמצב שלנו הרבה יותר חמור משל הדורות הקודמים, כי מה שהיום זמין לבן-אדם בגיל מאוד צעיר לא היה זמין לאנשים אף פעם בצורה כזו, ומהבחינה הזו המצב שלנו היום הרבה יותר קשה.

היום לא צריך להתאמץ בכלל כדי לחטוא; להיפך, צריך מאוד להתאמץ בשביל לא להגיע למקומות הבעייתיים כל כך שקיימים. לעומת זאת בדורות הקודמים האדם היה צריך לצאת הרבה מעצמו

הנושא שלנו הוא קדושת הברית. ישנם בנושא כמה וכמה גישות, ואנחנו ננסה להגיד את הגישה שעוצבה על ידינו מתוך הלימוד בספרי חב"ד.

מדברים על זה בכלל?

נתחיל מהעובדה המפורסמת, שבחב"ד לא מדברים בכלל על נושא קדושת הברית. יותר מזה, מספרים ששאלו פעם את אחד המשפיעים למה לא מדברים על קדושת הברית בחב"ד, והוא ענה שגם על כך לא מדברים...

אך האמת, שעל אף שנראה שהגישה בחב"ד היא לא לדבר על הנושא, בפועל זה לא מדויק. כבר בשנת תשי"ד הרבי כתב מכתב ברכה למישהו שכתב ספר בנושא, והוא כותב לו שהסיבה שבדורות הקודמים לא היו מדברים על קדושת הברית היא משום שעצם העיסוק והדיבור סביב הנושא מכניס את האדם למקומות לא טובים ולמחשבות לא טובות; אבל בדורנו, שהדור כל כך פרוץ, ומתעסקים ממילא בנושאים הללו ברבים בצורה מקולקלת, לכן עדיף שיתעסקו עם זה וידברו על הנושא מאשר שיימנעו מכך.

בשביל להגיע למקומות שכיום הוא נחשף אליהם ברגע.

אז זה נכון שמהבחינה הזו המצב היום יותר קשה, אבל יש גם צד שני למטבע. ניתן להבחין שדווקא העובדה שהמצב כל-פרוץ וכל-כך זמין יצרה איזושהי מהפכה חיובית בכל היחס לעניין הזה.

בדורות קודמים, המחשבה הרווחת של האדם הייתה שמילוי התאוות שלו הוא מה שיתן לו אושר בחיים, והוא מה שיגרום לו שמחה וחיים טובים; הדמיונות הללו היו מאוד חזקים, והם נבעו מכך שהתאוות לא היו זמינות.

אבל היום המציאות היא שהכל כל כך זמין, וכל כך מהר הדמיון מתממש ומתפוגג, ובסוף הופך להיות מאוס. בכך בעצם התהפכה בעולם התחושה וההבנה ביחס לתאוות הללו.

מה הכוונה שהיא התהפכה? שפעם המציאות הייתה שאדם שמנסה להיות עם קבלת עול מצוות, בדגש על שמירה חזקה בעניינים האלו – היה מתלווה לכך "כיווץ" בנפש, ואילו מי שפרק עול היה בבחינת "אתהלכה ברחבה" – הכל טוב לו, פשוט לו, הוא עושה מה שהוא רוצה, בשרירות ליבו הולך ומרגיש טוב עם עצמו.

אך היום באווירה הכללית והציבורית החברתית המצב בדיוק הפוך. כל מי שחשוף לתאוות מרגיש שהתאוות הן מצוקה ונטל על החיים, והן מייצרות קושי של התמודדות. ומי שמצליח להתנזר מהתאוות ולהיות רחוק מהן כך שלא יטרידו אותו – הוא נמצא במצב הרבה יותר טוב,

הרבה יותר משובח, וממילא החיים שלו הרבה יותר מאושרים והוא פחות מכווץ. הוא פחות מרגיש 'מכור' למשהו.

גם באמירה הציבורית זה ככה: איפה שפעם היה האושר היום התחושה היא של התמכרות שהאדם לא יודע איך להיחלץ ממנה, ואיפה שפעם הייתה תחושה של כיווץ היום יש תחושה של נינוחות.

לדבר בנינוחות בלי פחד!

למה אני אומר את כל זה? ראינו קודם מהרבי שבדור שלנו יש צורך לדבר על קדושת הברית. וחץ מהסיבה הפשוטה לדבריו, שמכיוון שמדברים על הנושא הרבה בצורה המקולקלת ממילא אנחנו צריכים לדבר גם בצורה המתוקנת, יש פה גם מימד נוסף:

כאשר מדברים על קדושת הברית היום בלי פחד נוצרת התחושה שאני ברחבות. אני יכול לדבר על זה, אני יכול להתייחס לכך בנחת. אני לא מכווץ. אני לא חי בפחד ובתחושה שמשוהו רודף אחריי. דווקא התאוות הן אלו שמסתובבות ומשתוללות בחוץ, והאדם כל הזמן נתקף על ידם.

לכן יש עוד משמעות לכך שמדברים על קדושת הברית, כי הדיבור על כך מוסיף הרבה מאוד לנינוחות ולתחושת השלמות של האדם. על ידי הדיבור האדם מרגיש שהכל בסדר, שהוא נמצא במקום הנכון והטוב שיודע איך להתייחס לדברים בצורה היותר שלמה ומתוקנת.

כיוון שהיעוד של הדיבור בנושא הוא דווקא לתת לאדם איזושהו מקום נינוח, לכן

צריך לדבר על הדברים בצורה העמוקה ביותר, כך שהדברים יבטאו את מה שבאמת הנפש מחפשת. ואם לא מדברים על כך מספיק עמוק, ומבררים מה המניעים הכי פנימיים שיש לנו בתחום הזה, לא מייצרים מספיק נינוחות אצל האדם.

כאשר אני מדבר על הנינוחות ביחס לנושא, אני לא מדבר רק כלפי הבחורים שמתמודדים, אלא גם כלפי אנשים מבוגרים שצריכים לתת הדרכות וייעוץ לבחורים. הרבה פעמים אדם שבא לדבר על קדושת הברית מרגיש מכווץ כי לא בהירה לו הסוגיה, והוא מאוד מבוהל. לכן הדיבור על קדושת הברית בצורה נינוחה מאוד חשוב. כאשר מדברים עם הבחור בצורה שמיישבת אצלו את הדברים בשכל ובנפש, ממילא הוא לא נבהל כשהוא בא לדבר, וגם המבוגר לא "נבהל להשיב".

להתחיל מלמעלה

כדי לדבר על הסוגיה אני רוצה להתחיל מלמעלה, שנלמד ביחד איך התורה מתייחסת לקדושת הברית דרך דברי אדמו"ר הזקן. המקור שאנחנו נתחיל ללמוד אותו הוא מספר התניא, פרק ז בליקוטי אמרים. אני קורא מבפנים כי אני רוצה שהדברים יהיו מיושבים, שהדברים לא יהיו באוויר אלא מבוססים ונבין היטב מה היחס של התורה לכל העניין.

מהי קליפה

אדמו"ר הזקן כותב כך:

אך מי שהוא בְּזוּלָלִי בְּשֵׁר וְסוֹבָאִי יֵינן לְמֵלֶאכֶת תְּאֻנָּה גוֹפֹה וְנִפְשׁוֹ הַפְּתָמִית [יש פה בן אדם

שהבעיה שלו היא שהמטרה של מה שהוא עושה היא למלא את התאוה שלו,] שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַמִּים מְאֻרָּבֶּע יְסוֹדוֹת הָרָעִים שֶׁבָּהָ שְׂמֻמָּנוּ מֵדַת הַתְּאֻנָּה [בתוך האדם יש כמה יסודות, והתאוה היא מיסוד המים.] הִנֵּה עַל יְדֵי זֶה יוֹרֵד חַיּוֹת הַבֶּשֶׂר וְהַיִּין שֶׁבְּקֶרְבּוֹ וְנִכְלָל לְפִי שְׂעָה בְּרַע גָּמוֹר שֶׁבְּשָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמָאוֹת.

כלומר, הדבר הזה לא נקרא רע גמור כי הוא לא איסור כמו שהוא יסביר עוד מעט באריכות יותר, אבל ברגע שאני הכנסתי את עצמי לתוך התאוה ואני שקוע בתאוה, החיות שאני מקבל מהבשר ומהיין ומכל מה שמספק לי את התאוה – נכללת לפי שעה ברע גמור שבשלוש קליפות הטמאות.

ישנם שלוש קליפות טמאות, שהם רע גמור. מה הכוונה שהם רע גמור? שבהם האדם נתון לגמרי בתוך עצמו ולא נכלל בתוך הקדושה.

מהי קליפה? נביא לכך דוגמא פשוטה, היא מאוד תעזור לנו: כאשר האדם אוכל קליפות הם לא מתעכלות בתוכו, והם גם לא הופכות להיות חלק מהפרי. הם החלק שנשאר בחוץ. כשהאדם אוכל את הפרי הוא מתעכל בתוכו ונהיה חלק ממנו.

ניקח לדוגמא את הבננה: יש לה קליפה עבה בהתחלה, אבל בשלבים מתקדמים של בשלות וכשחלק מהקליפה נכלל בתוך הפרי הקליפה נהיית דקה יותר, שחורה יותר, ונכנס ממנה מתיקות לפרי. אבל מה שנשאר בכל זאת בחוץ והוא עדיין קליפה והוא לא יכול להיות בטל ולהיות חלק

הסיבה שהוא יכול להעלות את החיות הזו היא כי הדברים אליהם התאווה היו דברים של היתר. אבל אם הוא היה אוכל דברים של איסור הוא לא היה יכול להעלות את החיות, כי אז היא הייתה 'אסורה' וקשורה בידי החיצונים, ונמצא שהוא קשור למטה.

שלוש קליפות הטמאות

מה שאין פן במאכלות אסורות וביאות אסורות, שהן משלש קלפות השמאות לגמרי, הם אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם, ואין עולין משם עד כי יבא יום ויבלע המות לנצח, כמו שכתוב: "ואת רוח השמאה אעביר מן הארץ" [אם משהו אכל איסור הוא לא יכול להעלות את החיות שלו, כי חלק מהאדם קשור למטה, עד כי יבוא יומם ויבולע המות לנצח].

אדמו"ר הזקן מבאר פה, שכאשר האדם עבר איסור, אז או שמחכים עד שיבולע המוות לנצח או שיעשה תשובה גדולה כל כך עד שזדונוות יהיו לו כזכויות. אם החרטה שלו כל כך חזקה, עד שהאמירה של ה' אליו, שעד תחיית המתים הוא יהיה קשור ללמטה, גורמת לו כזה כאב וכזה קושי שצמאה נפשו ביתר עוז מצימאון נפשות הצדיקים – ממילא הוא באמת עולה למעלה.

כאשר עברתי כזה איסור, ה' אומר: "תשמע, החיות שלך קשורה למטה עד שיבולע המוות לנצח." הכאב שיש לי מלשמוע את האמירה הזו הוא רצון כזה עמוק וחזק, הוא חידוש שנגרם דווקא בגלל הזדונוות. מכיוון שהזדונוות הם אלו שגרמו לו והם אלו שיצרו בתוכו את הצימאון הגדול להתקרב

מהחיות של האדם וחלק מהחיות של הפרי שממנה האדם יכול להתקיים וליהנות.

אותו דבר כלפי הקדושה, יש מה שיכול להיכלל בקשר עם ה' – והוא נקרא פרי. כלומר, כשהצדיק עושה מעשים טובים, אז "פרי מעלליהם יאכלו", הם נכללים בתוך מה שה' עושה, בתוך המציאות של ה'. ואילו כשהאדם עושה עבירה, היא מחוץ לתחום של הקדושה והיא לא נכללת בתוך הקדושה, בתוך האלוקות. זה לא נמצא איפה שה' נוכח, זה מחוץ לתחום.

אז כשהאדם מקיים מצווה הוא נכלל בתחום הקדושה; לעומת זאת כשהאדם אוכל והוא שקוע בתאוות אז לפי שעה הוא נמצא בתוך ג' הקליפות הטמאות, לפי שעה הוא נתון מחוץ לקדושה. והחיות שמחייה אותו ומענגת אותו נמצאת מחוץ לקדושה.

ממשיך אדמו"ר הזקן:

וגופו נעשה להן לבוש ומרפכה לפי שעה [האדם נותן מקום לקליפות הטמאות להופיע ולהתבסס בתוך המציאות] עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו. [עד שהאדם שב לעבודת ה' ולתורתו החיות שהייתה במה שהוא התאוה אליו נמצאת בג' קליפות הטמאות, אבל כשהוא חוזר לעבודת ה' היא עולה משם].

כאן אדמו"ר הזקן מסביר כיצד החיות עולה: אם אחרי שהאדם אכל את התאוה הוא החליט להתפלל או ללמוד תורה, הוא לוקח את החיות שהייתה עד עכשיו בגדר תאוה והופך אותה לחיות שמגויסת לקדושה ובכך הוא מעלה אותה.

לה, לכן יש פה 'מקום שבעלי תשובה עומדים' ונהפך הזרן לזכות.

אַבְל תְּשׁוּבָה שְׁלֹא מֵאַהֲבָה זֶה, אֶף שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה וְה' יִסְלַח לוֹ, מִכָּל מְקוֹם לֹא נַעֲשֶׂה לוֹ כְּזָכוֹת, וְאֵין עוֹלִים מֵהַקְלָפָה לְגַמְרִי עַד עַתָּה קֵץ שִׁיבְלַע הַמָּוֶת לְנֶצַח.

ממה שלמדנו עד כה עולה שישנה חלוקה: יש לנו תאוות היתר, שבהם כאשר האדם שב לעבודת ה' החיות עולה משם מיד; ויש לנו מציאות שהאדם עבר עבירה, ואז העובדה שהוא שב לעבודת ה' לא פוטרת את הבעיה, ואפילו אם הוא עושה תשובה פשוטה והוא גם מתחרט על החטא ומחליט שעכשיו הוא יעבוד את ה' – עדיין החיות נשארת למטה.

שוב, אם אכלתי מאכל היתר ולא עשיתי תשובה אבל החלטתי 'יאללה עכשיו אני הולך לעבוד את ה' – החיות עולה למעלה. אבל אם אכלתי איסור – החלטה כזו לא מעלה את החיות. ואפילו אם עשיתי תשובה פשוטה, עדיין החיות לא עולה למעלה. ה' אמנם סולח, אבל כדי שהחיות תעלה לגמרי צריך לעשות תשובה מאהבה שתהיה נפשו צמאה, הוא צריך שתכאב לו העובדה שה' לא רוצה את הקשר איתו ואז הוא יעלה.

משהו באמצע

פה מחדש לנו אדמו"ר הזקן חידוש מעניין ואומר ככה:

אֶף הַחַיּוֹת שֶׁבִּטְפוֹת זֶרַע שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ לְבִשְׁלָה, אֶף שֶׁיָּרְדָה וְנִכְלָה בְּשֵׁלֶשׁ קְלָפוֹת הַשְּׂמָאוֹת,

כאן אדמו"ר הזקן מדבר על משהו שקורה גם בתאוות היתר, שלפי שעה הן נכללות בג' קליפות הטמאות. כך הוא הסביר קודם גם לגבי תאוות היתר. אבל עכשיו הוא כותב שיש פה משהו שונה:

הָרִי זֶה עוֹלָה מִשָּׁם [איך היא עולה? פה זה משהו באמצע. נשים לב למה שאדמו"ר הזקן כותב:] בְּתִשׁוּבָה נְכוֹנָה וּבְכוֹנָה עֲצוּמָה בְּקִרְיָאָה שְׁמַע שְׁעַל הַמָּשָׁה, פְּנוּדַע מִהָאָר"י וְל.

פה לא צריכים שתהיה תשובה מאהבה שהופכת את הזדונות לזכויות כמו באיסורים גמורים, וגם לא מספיק שאני יחזור לעבודת ה' ולתורתו כמו בתאוות היתר, אלא משהו באמצע גורם להעלות את החיות הזו, משהו שנמצא בין תאוות היתר לתאוות איסור.

מאיפה אדמו"ר הזקן לוקח את הרעיון הזה? יש מקום שבו האר"י כותב שעוון הוצאת זרע לבטלה הוא מקליפת נוגה. מכך אדמו"ר הזקן למד שכמו שקליפת נוגה היא ממוצע בין הקליפות הטמאות לקדושה, כך גם דומה לזה בפגם הברית. פה אתה לא צריך לעשות תשובה מאהבה כדי להעלות את החיות, אבל אתה כן צריך לעשות תשובה נכונה.

[אדמו"ר הזקן ממשיך:] **וּמִרְמֵז בְּגִמְרָא, כָּל הַקְּוִרָא קִרְיָאָה שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ כְּאֵלּוֹ אוֹחֵז תָּרֵב שֶׁל שְׁמֵי פִיּוֹת כו', לְהִלָּג גּוֹפּוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְבוֹשׁ לַחַיּוֹת שֶׁבִּטְפוֹת, וְעוֹלָה הַחַיּוֹת מֵהֶם, כִּידוּעַ לִיּוֹדֵעֵי ח"ן.**

עכשיו אומר אדמו"ר הזקן משהו עוד יותר מופלא:

וְלֹכֵן לֹא הִזְכַּר עוֹן וְרַע לְבִשְׁלָה בַּתּוֹרָה בְּכָל־ל
בִּיאוֹת אֲסוּרוֹת [הוא בכלל לא הוזכר
בביאות אסורות, כי לא צריך תשובה
מאהבה כדי לתקן אותו, אלא מספיקה
תשובה נכונה].

אמנם עכשיו אדמו"ר הזקן מייד מסייג את
זה ואומר משהו מאוד חשוב כדי שנבין:

אָף שְׁחֲמוֹר מִהֵן [מפתיע מאוד, מצד אחד
הוא אומר שהעוון הזה הוא ממוצע, ומצד
שני הוא אומר שהוא חמור משאר העוונות]
וְגִדּוֹל עוֹנוֹ בְּכַחֲשֵׁי הַגִּדּוֹלּוּת וְרַבּוּי הַטְּמָאָה
וְהַקְּלָפוֹת, שְׁמוּלִיד וּמִרְכָּה בְּמָאֵד מָאֵד
בְּהוֹצָאָת וְרַע לְבִשְׁלָה יוֹתֵר מִבִּיאוֹת אֲסוּרוֹת
[אז יש פה משהו שאנחנו צריכים להבין
אותו היטב. מצד אחד אדמו"ר הזקן אומר
שהוא עוון יותר קל מאיסורים אחרים, ובכל
זאת הוא אומר שיש צד שהוא יותר חמור
מדברים שהם איסור גמור].

רַק שְׁכִּיאוֹת אֲסוּרוֹת מוֹסִיף פֶּחַ וְחִיּוֹת
בְּקִלְפָה טְמָאָה בִּיתֵּר, עַד שְׂאִינּוּ יָכוֹל
לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַחִיּוֹת בַּתְּשׁוּבָה [כלומר
בתשובה רגילה] אֲלֵא אִם כֵּן יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה
מֵאַהֲבָה רַבָּה כָּל כֶּף עַד שְׁזֻדּוֹנוֹת נַעֲשׂוּ לוֹ
כְּזִכִּיּוֹת.

תשובה קלה ועוון חמור

טוב, אז אנחנו צריכים להבין מה אדמו"ר
הזקן בא ללמד אותנו. ובמיוחד צריך להבין
מה זה קשור לקליפת נוגה, מה הכוונה
שעוון זרע לבטלה קשור לקליפת נוגה.

כדי להבין את העניין, אנחנו צריכים לשים
לב שאדמו"ר הזקן מדייק שהצד שבו עוון
זרע לבטלה פחות חמור מג' קליפות הוא

מבחינת התשובה שבו. כלומר, כאשר
אדמו"ר הזקן רוצה להסביר לנו למה עוון
זה פחות בעייתי מג' קליפות הטמאות, הוא
אומר שתשובה קלה יכולה להעלות את
החיות שהתלבשה בו, תשובה נכונה.
לעומת זאת כאשר אדמו"ר הזקן רוצה
להסביר שהוא עוון חמור יותר הוא לא
מדבר על התשובה, אלא הוא אומר ש'גדול
עונו מבחינת הגדלות וריבוי הטומאה
והקליפות'.

כלומר, מצד אחד אם אני מתייחס לגודל
העבירה וריבוי העבירה אני יגיד שהיא יותר
חמורה מג' קליפות הטמאות ומאיסורים
רגילים; אבל מצד היכולת לשוב בתשובה
היא דווקא יותר קלה.

סתירה מאיגרת התשובה

האמירה שהתשובה על עוון זרע לבטלה
קלה יותר היא גם דבר מאוד מפתיע. למה
הוא מפתיע? כי אדמו"ר הזקן כותב בעצמו
באיגרת התשובה בפרק ד' לכאורה הפוך
מזה. כתוב שם:

מֵה שְׁפָתוֹב בִּזְהַר הַקִּדּוּשׁ בְּקִצָּת מְקוֹמוֹת
שְׂאִין תְּשׁוּבָה מוֹעֵלָת לְפִנּוּם בְּרִיתוֹ וּמוֹצִיא
וְרַע לְבִשְׁלָה, וְהוּא דְּכָר תְּמוּהָ מָאֵד, שְׂאִין לֶךְ
דְּכָר עוֹמֵד בְּפִנֵּי הַתְּשׁוּבָה, וְאַפְּלוּ עֲבוּדָה וְנָרָה
וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וְכו'. וּפְרָשׁ בְּרִאשִׁית חֲכָמָה,
שְׁכָנֵת הַזֵּהָר שְׂאִין מוֹעֵלָת תְּשׁוּבָה תְּתָאָה,
כִּי אִם תְּשׁוּבָה עִילָאָה וְכו'.

פה אנחנו רואים לכאורה שגם בעניין
התשובה עוון זה חמור מאוד. לשאר
האיסורים תשובה תתאה מועלת, ופה
תשובה תתאה לא מועלת, וצריך דווקא
תשובה עילאה. אם כן לכאורה מה שאמרנו

חמורים. למה? כי הוא מה שמאפשר אותם. אם ניקח את הדוגמא של העצבות, כשאדם שרוי בעצבות – אין לו כח לכולם, הוא כועס על הקדוש ברוך הוא ועל כל העולם, ואין לו כוח לקיים מצוות. אז אמנם היא לא עבירה אבל היא שורש לכל העבירות. אז יש לה צד שהוא יותר קל ויש לה צד שהיא יותר חמורה.

גם על העוון עליו אנו מדברים אמרו חכמי האמת שהוא קליפת נוגה אבל חמור מאוד מאוד. במידה רבה גם הפגם בו אנו עוסקים קשור מאוד לעצבות, כי הוא גורם הרבה לריקנות ועצבות ושמן בנפש.

אוירה בעייתית

מה אדמו"ר הזקן רוצה להסביר פה? בכל עבירה אחרת שהאדם עובר הוא בעצם עושה ומממש משהו שהקב"ה לא רוצה שהוא יעשה. אבל אצלנו, אומר אדמו"ר הזקן, הבעיה היא לא שיש פה מימוש אלא שאין שום מימוש. זו בעצם הבעיה.

מה הכוונה שאין מימוש? האדם היה יכול לעשות את אותו מעשה בהיתר ובמצווה, ופה הבעיה היא שהוא לא מממש אותו כמו שצריך. אפשר לומר שבעצם חסר במימוש המותר יותר משיש פה בעיה בעצם הדבר.

אז אמנם אדמו"ר הזקן אחר כך מסייג זאת ואומר שהמעשה הזה מרבה מאוד את הקליפות. אז צריך להסביר, מה הכוונה שהוא מרבה את הקליפות?

ניתן לכך דוגמא נפשית: הדבר דומה לאדם שנכנס למקום שיש בו אוירה מאוד בעייתית, עד שמאוד קשה לו לצייר שהוא

קודם שמצד ריבוי העוונות עבירה זו יותר חמורה ומצד התשובה היא קלה יותר לא מסתדר בפשטות עם מה שאדמו"ר הזקן מביא באיגרת התשובה מהראשית חכמה.

מה אנחנו צריכים להבין?

אז עלינו להבין את המושגים 'תשובה מאהבה' לעומת 'תשובה נכונה'. וכן לברר את פשר העניין שבאיסורים רגילים אני צריך תשובה מאהבה, ולפגם הברית תשובה נכונה מספיקה. כל זה יחד עם מה שראינו שבאיגרת התשובה כתוב ש'תשובה תתאה' מועילה לשאר איסורים ולפגם הברית מועילה דווקא 'תשובה עילאה'.

כמו שאמרתי בהתחלה, חשוב להבין טוב מה אדמו"ר הזקן אומר פה כדי שתהיה לנו הסתכלות בהירה מה הבעיה בכלל, עם מה אנו מתמודדים, מה התורה באה להגיד כשהיא אומרת לנו שזה אסור ולמה היא מתכוונת כשהיא אומרת לנו לשוב בתשובה על כך.

נזקי הממוצע

יש עוד דבר שכתוב שקשור לקליפת נוגה, ובכל זאת אדמו"ר הזקן כותב שחכמי האמת מתייחסים אליו בצורה חמורה ביותר, וזו מידת העצבות. למה זו מידה כל כך חמורה? במקום אחר בתניא אדמו"ר הזקן מסביר שלג' קליפות הטמאות אין חיות מצד עצמם, ומה שמחייה אותם זו קליפת נוגה.

יוצא שיש משהו דווקא בממוצע שגורם את הנזקים הכי חמורים. מצד עצמו הוא אמנם פחות חמור, אבל הוא גורם את הנזקים הכי

תשובה תתאה לא מועילה

אחרי שהסברנו את זה אני רוצה לחזור למה שכתוב בפרק ד' באיגרת התשובה על תשובה תתאה ותשובה עילאה לגבי הפגם של הוצאת זרע לבטלה לעומת שאר העבירות.

מהי 'תשובה תתאה' ומהי 'תשובה עילאה'? תשובה תתאה היא העיסוק בחרטה על העבירה שעשיתי. תשובה עילאה היא העמקה והתבוננות בכך שהכל אלקות. במילים אחרות: תשובה תתאה היא שהאדם רוצה לשוב אל שורשו, ותשובה עילאה היא להשיב הכל אל הקב"ה.

כאשר אני רוצה להשיב אפילו את התשובה שלי, להגיד שהיא באמת לא האדם, היא לא מכוחו, אלא הקב"ה נתן לו את הכוח, והאדם משיב את הכל אל ה', זו תשובה עילאה.

עכשיו אנחנו יכולים יותר להבין למה צריך כאן כוונה עצומה בקריאת שמע. כאשר האדם קורא קריאת שמע הוא בעצם רוצה להשיב את הכל אל ה'. בכל העבירות האדם יכול לעשות תשובה תתאה, וטוב שיעשה זאת, שיתחרט הרבה על מה שעשה; אבל בפגם בו אנו עוסקים תשובה תתאה לא רק שהיא לא מועילה, אלא היא יכולה מאוד להזיק. כי התשובה תתאה במקרה שלנו היא בעצם להגיד שאני לא יוצא מהחטא.

בכל העבירות האחרות תשובה תתאה גורמת לכך שאני יוצא מהחטא. אבל פה אם אני מצטער אני לא יוצא מהחטא, כי אני בעצם אומר שאני מסכן בזה שאני מתחרט ואני נכנס לעצבות על החטא שעשיתי ואני

יוכל לצאת ממנה. יש פה ריבוי כל כך גדול של אווירה הרסנית עד שהוא טובע בלהיות שקוע למטה. זה מה שקורה בעוון הזה. כלומר, הריבוי של הקליפות משמעותו שהטומאה כאילו מכסה את האדם, והיא מכסה אותו כל כך הרבה שהוא לא רואה איך אפשר לצאת ממנה.

אמנם, אם הוא באמת יחליט לצאת מזה – הוא יוצא מזה בקלות, זו הכוונה שמספיקה 'תשובה נכונה'. אבל להגיע להחלטה לצאת מזה מאוד מאוד קשה. מה הכוונה שזה קשה? שנדמה לאדם שאי אפשר לצאת מזה, כי העבירה תופסת אותו מאוד מאוד חזק.

למרות שהעבירה הזו לא קושרת את האדם למטה כמו בשאר האיסורים, היא גורמת לו שיהיה לו קשה להאמין שהוא יכול לצאת מזה. יש בן אדם שקשור לאיזה מקום, וגם אם הוא ינסה לצאת הוא לא יצליח. ויש בן אדם ששורה עליו כל כך הרבה אווירה קשה שהוא לא מעלה בדעתו שהוא יכול לצאת ממנה ברגע אחד.

בתשובה מאהבה על עבירות של שאר איסורים אדמו"ר הזקן אומר שהאדם צריך להרגיש צימאון עצום. הוא צריך להרגיש כמה מר לו בעבירה, ואיך מה שהקב"ה אומר לו "אתה לא יכול לצאת עד עת קץ" מצער אותו, וממילא ככל שיש לו יותר צער מזה ככה העבירות שלו נהפכות יותר לזכויות, כי העבירה גרמה לו לגעגוע עמוק.

אבל אצלנו זה הפוך, לא אומרים לך להצטער, אלא לצאת מזה. רק שזה יותר קשה...

נחמן עושה צחוק מכל התאוה של פגם הברית, וככה הוא מתקן אותו. ככה גם הקב"ה: אני באופן פשוט מרגיש שהתאוה הזו היא משהו רציני, והקב"ה אומר לי: "תפסיק אתה סתם עושה הצגה כאילו אתה מסכן, זה שום דבר, תפסיק עם זה ונגמר הסיפור." כשאני יכול לראות את המקום שה' צוחק על זה, אני עושה תשובה עילאה.

השיעור שקראת הינו מתוך הקורס 'מחנכים לקדושה'. לרכישת הקורס צור איתנו קשר - 058-5277247 (עתי תור).

בעצם שוקע בתוך הרחמים העצמיים ובכך שאני מסכן.

משל למה הדבר דומה? לאדם שנמצא באיזה חברה וכל הזמן שואל אנשים אם הוא מפריע להם. אז הם אומרים לו: 'תפסיק להפריע לנו'. והוא מבקש סליחה, 'סליחה ששאלתי אם אני מפריע'. אז הם אומרים: 'הכל בסדר, רק תפסיק כל הזמן לבקש סליחה'. אז הוא מבקש סליחה על שביקש סליחה... הוא בעצם חסר 'טקט', ולא מבין מה החברה רוצה ממנו. הוא לא יצא מהבעיה שלו.

כך גם בחטא הזה, אם האדם מתחרט – הוא נכנס לאותו מקום לא טוב כמו החטא עצמו, ולכן החרטה פה לא מועילה. תשובה תתאה לא מועילה, לא עוזרת. אמנם תשובה נכונה עוזרת, היא אומרת: תצא מזה, תפסיק עם זה, נקודה. זהו.

תשובה עילאה – להתחבר לצחוק של ה'

תשובה תתאה היא בעייתית, כי החרטה הפשוטה שיש בכל עבירה שתוכנה הוא שאני מצטער על מה שעשיתי היא טובה מאוד, אבל פה היא לא טובה כי היא מעמיקה את החטא. כאשר האדם שרוי בצער הוא מגדיל את החטא. ממש רואים זאת במוחש: כאשר אדם נהיה עצוב מכך שהוא נפל – הוא נופל שוב. לכן תשובה תתאה לא מועילה. מה מועיל? מועילה תשובה עילאה.

להשיב את הכל אל ה' הכוונה לחשוב שמבחינת ה' הוא לא מתפעל משום דבר. ניתן לכך דוגמה: בברסלב יש דיבור שרבי

התבוננות בסיפורי צדיקים

סח הרבי מהר"ש מליובאוויץ':

בימי אדמו"ר הזקן, הרב בעל ה"תניא", היו שני חסידים, שבימי חורפם הכירו את המגיד הגדול ממזריטש, והיו קשורים להרב. שניהם היו אנשים אמידים, והיו נותנים להרב סכומים גדולים לענייני ארץ ישראל ולשאר צרכי הכלל, שהרב היה עוסק בהם^{טו}. שניהם היו בעלי עבודה, אלא שהיו שונים בסדר עבודתם: אצל האחד היתה העבודה "ממטה למעלה"; התחיל בכל דבר מהפועל ובמסירות נפש ואחר-כך בא לידי השגה, ואצל השני – "ממעלה למטה", קודם הבנה והשגה ואחר כך הפועל.

פעם בא שליח מהרב לבקש כסף מהם לצרכי ענייניו. השליח בא תחילה לזה של "ממטה למעלה", ואמרו לו: הרבי זקוק למעות.

- כמה? שאל החסיד.

- איני יודע, - השיב השליח. הרבי לא אמר.

נכנס החסיד לחדרו, הוציא כל מה שהיה לו באותה שעה ומסר להשליח.

משם הלך השליח להחסיד השני ואמר גם לו: הרבי זקוק למעות.

- כמה? - שאלו.

- איני יודע, - השיב השליח. הרבי לא אמר.

השיב החסיד: - אני אסע לליוזנא אל הרבי, אשאל אותו כמה הוא צריך ואתן לו.

השליח בא אל הרב ומסר לו את צרור הכסף של הראשון. על שאלת הרבי איפה הכסף של השני, מסר לו השליח את תשובתו של זה. התבונן הרב זמן מה, ואמר:

- קודם המעשה, או לאחר המעשה?

למחרת היום, עם שחר, בא לליוזנא החסיד הראשון ונכנס אל הרבי. אמר לו הרבי:

- צריך לעקור דירה.

לא שהה החסיד אף רגע, חזר הביתה ומכר את כל אשר השיג למכור מכלי הבית והמטלטלים, שכר עגלה בשביל כל בני הבית, ונסעו. לא ידעו להיכן לנסוע ולצורך מה

^{טו} אדמו"ר הזקן היה עוסק הרבה בגיוס כספים. עסק זה היה אחת הסיבות למאסר שלו. מכיוון שהכמויות היו גדולות, חשבו שהוא מתעסק בהם לצורך מרידה ושיבוש של השלטון, בפרט שהוא מעביר את הכסף למדינות עוינות.

לנסוע, אבל מכיון שהרבי אמר לנסוע יש לנסוע. הגיע לליוזנא, העמיד את בני הבית באיזה מקום, והלך לבית הכנסת להתפלל.

השני קם בבוקר, וחשב: מה לי למחר ולנסוע קודם התפילה? אתפלל, אסער את לבי וכחצות היום אסע לליוזנא.

בינתיים ורוח סערה פרץ, רעמים וברקים התחוללו, ודליקה נפלה וכל הרחוב נשרף, ובדי עמל הספיק להציל את הנפשות בלבד.

אמר הרבי מהר"ש:

- זהו ההבדל בין ציות לציות. שניהם צייתו, אלא שהראשון התחיל מהפועל-ממש, "אומר ועושה", והשני התחיל מישוב הדעת.

(סיפורי חסידים, תורה, סיפור 183)

נעשה ונשמע

יש יסוד כזה, שהמעשה יותר חשוב מההשגה.

הציות יותר חשוב להשגה

ניתן לכך דוגמא פשוטה: נניח אני רוצה לתת עצות, אבל יש חיוב ציות להלכה. הרבה פעמים אנחנו חושבים שעצות חכמות יכולות מאוד לעזור, וציות להלכה מכביד. אבל האמת היא הפוכה לגמרי. אנחנו צריכים להרגיש שעצם הציות להלכה זה מה שה' רוצה מאתנו, והוא מרפא את הנפש יותר מאשר ההשגה. השגה שמביאה לציות היא שנייה במעלה, ועדיף ציות שמביא להשגה. מי שהולך על ציות פשוט ונותן המון אמון בציות אז יש לו השגה גבוהה.¹⁰

ניתן דוגמא פשוטה: היום יש שוק פתוח, יש המון יועצים שנמצאים בעולם בו אין מחויבות להלכה. ניקח דוגמא חריפה: זוגיות. ישנה תופעה של שחיקה בחיי

יש כמה דברים שאפשר ללמוד מהסיפור הזה. הדבר הכי בולט הוא התקשרות, התקשרות לרבי. אבל אני רוצה לשים את זה רגע בצד ולקחת נקודה אחרת, שגם מאוד חשובה פה בסיפור. התוכן של הסיפור בפנימיות הוא – האם אני אעשה את מה שעשו בני ישראל 'נעשה ונשמע' או שאני מתיישב בדעתי ואז עושה?

למה אני שם את הנקודה הזאת כעיקרית? כי הנקודה של ההתקשרות מותנית בכך שיש לי רבי, ושהוא כזה בעל רוח הקודש כמו אדמו"ר הזקן שידע כבר מה הולך להיות.

אבל הנקודה הפנימית של הסיפור, ושלא מותנית בשום דבר, עוסקת בשאלה האם אני קודם עושה או קודם חושב. יש דברים דומים לכך במשנה – 'כל שמעשיו מרובים מחוכמתו, אין חכמתו מתקיימת'.

¹⁰ מעניין שגם החסיד שכבר נתן את הכסף בא לאדמו"ר הזקן. ועוד הוא הגיע לאדמו"ר הזקן ראשון.

מעשים פשוטים בגשמיות מבטאים את הקשר

ה' מתקשר איתי קודם כל בכך שאני מציית לו, ואחר כך בכך שאני שומע משהו – "נעשה ונשמע". השכל יכול ללכת למיליון מקומות, הכל יכול להיות עם שכל, לכל הדברים הכי משונים בעולם אפשר להגיע עם היגיון צרוף. אבל כמו שאי אפשר ללדת ילדים רק במחשבה ואין דבר כזה מציאות גשמית רק בשכל, ככה גם היושר של החיים, היכולת לנהל את החיים בצורה מתוקנת לא יכולה לבוא מההשגה, אלא חייבת לבוא ממעשים פשוטים בגשמיות שמבטאים את הקשר בינינו לבין ה'.

לא להרגיש מאויים

פה יש לנו סיפור עם רבי שהתקשרות אליו הייתה בגלל גדולתו, שמה שהוא אומר הוא לא בגדר 'השגה' אלא בגדר 'מצווה'. יש מצווה לשמוע בקול אדם גדול וצדיק. אם אני ארגיש שבאמת אני מצווה לשמוע בקולו, ממילא השמיעה בקולו תביא אותי להשגות נפלאות.

אפשר לקרוא את הסיפור ולחשוב כאילו הנקודה העיקרית בו היא כמה אני צריך התקשרות לרבי. מחשבה כזו יכולה לייצר לי קושי עם מה שכתוב פה, וגם קצת עיוות לפעמים. אני יכול לקבל זאת בתור איום כזה – אם אתה תציית לא יישרף לך הבית, אם לא תציית יישרף לך הבית. לא נכון לקרוא ככה את הסיפור, או אולי נגיד זאת אחרת: לא חסידי לקרוא ככה את

הנישואים. יכול לבוא איזה חכמולוג, לתת עצה כדי שלא תהיה שחיקה. מה העצה שהוא ייתן? עצה נוראית אבל קיימת היום היא לערוב זוגות. למה? כי השכל המנוון שלו כל כך מסואב, נראה לו הכי הגיוני שזה יכול ליצור קשר. שזה יוצר רעננות וחידוש, יכולים לכתוב על כך מאמרים מלומדים, חכמה שלמה מלאה כולה טיפשות. ואם אני הולך עם הציות להלכה, אז סתם סעיף הכי קטן ופשוט בשולחן ערוך מלמד אותי שזה אסור. אני לא צריך להיות רב גדול כדי לדעת זאת".

הדוגמה הזו היא לא מקרית, אלא זהו עיקרון אמיתי באופן – הציות יותר חשוב מההשגה. היכולת שלי לתת עצות בזוגיות ובכל מיני עניינים נפשיים היא רק אחרי שאני מקדים ציות. רק לאחר שאני מקבל שיש דבר כזה ציות, ושהוא מנהל לי את החיים לפני העצות.

אנחנו יכולים לדבר פה המון על עצות, אבל זה יהיה לדבר על 'השגות', ובסוף צריך שההשגות הללו יבואו על גבי משהו. כמה שהדברים הם חכמים הם צריכים לבוא על גבי משהו. מה שחייב להיות קודם להשגות הגבוהות הוא ציות. הציות הוא לא כי יש איזו בעיה, אלא כי עצם הציות הוא העצה שקודמת לכל העצות.

"ראה על כך ב"נהלך ברגש" עמ' 121 ובהערה

הסיפור. אפשר לקרוא ככה את הסיפור, ולתפוס את הקנקן במקום מה שיש בו. אך האמת היא שהסיפור בא להגיד משהו אחר לגמרי, הוא בא להגיד שציות יותר קודמת להשגה.

כמובן הצייתנות אינה לכל אחד, אלא למי שבאמת אני מרגיש שהוא מבטא משהו אלוקי, והצייתנות לו היא כמו מצווה. כמו שמשוהו אלוקי מייצר את הגשמיות של העולם, ככה הציווי מייצר מציאות של חיוב ומעשים. המשוהו האלוקי הזה הוא לא דווקא רוח הקודש, אלא שהוא יכול להגיד לי לעשות משהו ואני מרגיש שאני מְצוּה לעשות את זה כמו מה'. אני מרגיש שזו מצווה. כתוב שיש "מצווה לשמוע בקול דברי חכמים", ויש צדיק שכאשר הוא אומר לי משהו אני מרגיש שממש עליו המשפט הזה נאמר, ועכשיו צריך לשמוע מה שהוא אומר.

לקרוא את הסיפור הפוך

עכשיו נקרא את הסיפור קצת הפוך:

לאדמו"ר הזקן היה רוח הקודש. הוא ראה שהולך להישרף להם הרחוב, והוא רצה לפעול מופת. הוא יכול לפעול סתם מופת, אבל הוא לא פועל מופתים סתם, אלא הוא רוצה להגיד להם מצווה. אדמו"ר הזקן יכול היה סתם להציל אותם, אבל הוא חשב – מה ה' רצה שלכן הוא גילה לי על כך? הוא רצה שאגלה להם שציות יותר חשוב מאשר השגה. זה מה שה' רצה, ולכן הוא אומר להם מצווה.

הרי אם הוא היה רבי שרוצה להציל אותם וזהו, לא רק לגלות אלוקות בעולם,

אז הוא לא היה גומר את ההתבוננות בלהגיד "קודם מעשה או לאחר מעשה?", הוא היה אומר לגבאי "תגיד לו שייקח את כל הרכוש שלו ויעוף אליי מיד, ויתן לי כמה שהוא חושב שמגיע לי על זה שהצעתי לו את הרכוש", או משהו כזה. תלוי כל אחד לפי השערה איך לספר את הסיפור.

אבל באמת הוא רוצה משהו אחר, הוא מבין שאם ה' זימן את זה שהוא יגיד להם מצווה, שהוא יגיד להם משהו לעשות. זה בדיוק הפוך. בשביל מה ה' עשה את זה? בשביל שהוא יגיד להם איזה משהו והם יתנו בזה אמון מלא בשביל שהם ילמדו שציות יותר חשוב מהשגה, כל הסיפור הפוך.

ההתקשרות היא להרגיש שה' נוכח במציאות

זה העיקר, העיקר זה לא שאנחנו נרגיש מאוימים שאם לא נתקשר אז בסוף יישרף לנו הבית. שכאילו ההתקשרות לרבי זה בשביל שלא יישרפו לנו הבתים.

בדיוק הפוך ההתקשרות זה בשביל שנוכל להרגיש שהשם נוכח בתוך המציאות. כשאני מחפש לראות איפה השם נוכח וזה על ידי הציוויים על ידי הציות שאני מציית לו. אני שמח שיש לי איזה צדיק שכשהוא אומר משהו אני מרגיש שאני מציית לו, אני מציית לה' שעובר דרך הדיבורים שלו. זה מה שאני מחפש, זה בונה אותי.

לתת עצות שהם מצווה

נגיד עוד משפט אחד לסיום: גם כשאני רוצה לתת עצות בעצמי – אז יש

שאני נותן עצה ואני אומר איזה שהיא השגה בעניין, ויש עוד יותר עמוק, שאני מצליח להרגיש בתוך עצמי (וגם להעביר את זה הלאה) שאני אציית לה' על ידי העצה הזאת. אני מחבר את העצה שלי לאיזושהי מצווה. כשהאדם פועל את זה, הוא לא פועל רק איזושהי השגה שיש לו, אלא הוא מרגיש שהוא מציית לה'. נכון שזו דרך מה שאני המלצתי, אמרתי לו שהוא יעשה כך וכך זה יעזור לו, אבל אני מצליח להגיד את זה באופן שיש מצווה בתוך הדבר הזה אז אני הרווחתי רוח מאוד מאוד גדול. שהוא עושה משהו שהוא מרגיש שהוא עושה מצווה, קודם כל הוא מציית. אחרי זה הוא משיג, שנזכה שיהיה לנו הרבה עצות טובות.

שו"ת בעבודת ה'

שאנשים שעוסקים בתורה יעסקו בשאלות הללו מתוך תחושה שהם צריכים להכריע בשאלות הללו כאילו הם מנהיגים ולא כאילו אחרים מנהיגים.

כאן נענה גם על השאלה – למה הציבור החרדי לא מתנגד לעסקה? בפשטות הנקודה היא שהדברים עובדים 'חברתית'. ניקח דוגמא: הרב עובדיה – בזמנו – וכעת הבנים שלו אחריו – אומרים: פיקוח נפש עכשוי יותר חשוב מאשר ספק פיקוח נפש בעתיד. מי שאומר ככה מתעלם באופן פשוט – כך אומרים אנשים כמו בצלאל סמוטריץ' וכדומה – מהמציאות, ואם הוא היה דוחף קצינים וילדים שלו לתוך הצבא הוא היה מדבר אחרת, ולא היה אומר כאלה שיקולים, שהם שיקולים – בעיני אנשים ששולחים את הבנים לצבא – הזויים. להגיד שזה ספק ועכשיו זה ודאי. מה הודאי ומה הספק כאן? אני צריך למות, להסתכן, בשביל להציל מישהו אחר? כבר זו שאלה טובה¹⁷. ולהסתכן סיכונים הרבה יותר גדולים? זה נשמע מופרך למי שמשקיע בלהכניס קצינים לתוך הצבא. אם אני בשיבה ולא מסכן את עצמי ודן היפוטטית – זו כבר שאלה אחרת. למה זה פתאום הופך להיות הגיוני – למרות שבעיני מי ששולח את הילדים שלו לצבא זה מופרך, (ובאמת זה מופרך)? כי הוא אומר – אני לא מנהל את הצבא, ראש הממשלה מנהל אותו, יש לו

שאלה: עיסקת החטופים – מה חושבים עליה, ומה צריכים לעשות האנשים שכאן בענין?

האם אנחנו אמורים להיות בעד העסקה או נגד העסקה? אני רוצה להגיד שאנחנו צריכים להיות בעד העסקה. למה? אם עכשיו משחררים שלשים חטופים – מתוכם עשרים חיים – אז הרווחנו עוד עשרים חיים. מה אחרי זה צריך לעשות? באופן פשוט, נדון בזה כמו שאנחנו דנים כאן בשיבה, בלי שום אחריות, בלי ליישם את זה... אפשר להגיד שמה שעושים הלאה זה לקיים את החוק הבינלאומי. אבל אין בתורה היתר לקיים את ההתחייבויות שלך ולא להציל יהודי, אז מה שצריך לעשות אחר כך זה להמשיך להילחם כאילו לא התחייבת על כלום. כך יהודי אמור לעבוד – אז למה לא לעשות הסכם? ...

אלא מה הבעיה? שהכל מתוסבך, והשאלה נשאלת כאילו הכל פשוט – מה התורה אומרת. מה פירוש? תלוי באיזה הנחות עבודה אתה עובד. האם בכלל היה צריך להגיע להסכם? האם פדיון שבויים דוחה פיקוח נפש? יש הרבה שאלות. יש גם שאלה מי מנהיג את המדינה, מה ההשפעות שיש ללחצים בין לאומיים וכדומה. השאלה העיקרית היא השאלה השנייה – מה תפקידנו בתוך הדבר הזה? בהחלט זה טוב

¹⁷ ראה באריכות בתורת המלך ח"ב פרק ז.

איך יגידו דבר כזה? אז הם בשקט, כלומר – הולכים לפי המכלול, לפי הרוב.

שאלה: אז למה הם אומרים שלתמוך בעסקה זו דעת תורה? **תשובה:** אחרי שיש רוב – זה הדעת תורה, שבמצב הזה אני הולך על פי הרוב. כי אם אנשים שלא הולכים לצבא יגידו להילחם – זה ייצור ממש קרע. יש כאן שלשה רבנים ראשיים מאותה משפחה – משפחת יוסף – שאומרים – לא פלא – אותו דבר. אם הם יגידו שצריך להילחם – הקרע בעם יגדל הרבה יותר. הם חושבים שאין להם זכות להגיד דבר כזה.

המדינה כולה צריכה להתנהל באופן שיש אנשים שצריכים להכריע בענייני בטחון למרות שהם לא רוצים אחריות בתחום הזה. אז הם צריכים לשקול מה הכי נכון לפיקוח נפש של המדינה וזה מה שיצא להם.

האם לי בא להיות במקום שבו הם נמצאים? לא. איפה אני נמצא? אני נמצא במקום שאומר שזו סברא הזויה להגיד את ההכרעה הזו במציאות של מי שאחראי בענייני בטחון. להגיד שכשיש חטופים אני צריך למות בשביל החטוף – וזה מה שהתורה אומרת – זה הזוי. אין דבר כזה בהלכה. זה שעומדים הרבנים יוסף ומסכנים אותי – מי נתן להם רשות? נניח שמותר להם לסכן את עצמם בשביל להציל – מותר לך לסכן גם אותי? מי התיר לך?

אמנם אני לא מסכים לומר שמי שפוסק ככה זה אומר עליו שהתורה "נעשית לו סם המוות" כי גם נכון לומר שפיקוח

שיקולים מורכבים, כך המדינה מתנהלת, יש את החלק שלי – מה אני אמור לעשות, השיקולים הללו סבירים, ראש הממשלה אחראי מבחינה בטחונית – אז שיעשה מה שהוא רוצה. אמנם יש כאן כל מיני קבוצות שמושכות חזק בענייני בטחון – אבל הן לא המדינה, הם לא מצליחים לנהל את המדינה, אם הם ינהלו – המדינה תיחצה לשני מחנות והיא תהפוך להיות תוהו ובוהו וזה לא עובד כך. יש ראש ממשלה שרואה את הכל רחב, תופס את כולם יחד באיזושהי מידה, ואז הסברות הופכות להיות הגיוניות. לכן לא פלא ש'כל התשובות נכונות' – כי אדם צריך להחליט איפה הוא ומה הוא עושה בחיים, במה אני משקיע את החיים שלי. מי שאומר – אני משאיר את האחריות בעניינים בטחוניים בידי ראש הממשלה ואני אחראי על התורה במדינה – לא פלא שלשם הוא מגיע והוא אומר סברות שמתאימות למי שלא נמצא בענין הזה. אבל מי שמחליט שהענין שלו להיות עם הרבה אחריות על בטחון המדינה – בצלאל ואיתמר מייצגים ציבור שלוקח הכי הרבה אחריות על בטחון המדינה – רואה את הכל אחרת לגמרי.

נסביר את זה יותר: נניח שהציבור החרדי אומר – אנחנו לא שולחים את הילדים לצבא, ומעדיפים לגור בחו"ל (מאשר להתגייס לצבא). אם הם יבואו ויגידו לראש הממשלה – אנחנו נגד עסקה. למה? כי צריך להילחם. רגע – מי צריך להילחם? איך הם יכולים להגיד דבר כזה בכלל. הרי מאלה שאתם מייצגים – אף אחד לא אמור להילחם, עדיף להיות בחו"ל. אז

במקום של מצוות, ערכים וכדומה. הוא בחר משהו אחר בחיים. היום עוד אף אחד לא הצליח למצוא פתרון להחליף את היהודי הזה – הרבה שנים.

לנו יש הרבה תפקידים, גם בתחומים הללו. בסוף השאלה העיקרית היא האם רוצים שהציבור החרדי ייקח אחריות על העניינים האלה או לא. להגיד שאנחנו רוצים שיהיה ציבור חרדי שלוקח אחריות על הבטחון – זו אמירה שקשורה אלינו מאוד.

אני אמנם אומר שאני נגד העסקה, אבל אין לזה משמעות כי אני בעד שיפתחו במלחמה בעזה. אבל לא שואלים אותי האם לעשות מלחמה – אז כדאי לשחרר עשרים חטופים? לא יודע מה לענות בצורה כזו... מנהיגי המדינה לא רוצים להקשיב לעצות פשוטות מאד מאד, והם כל הזמן אומרים שהדברים מורכבים ואי אפשר להתנהל בפשיטות. כמו הדוגמה שאני אוהב לתת – איתמר אומר לעלות להר הבית, והשב"כ אומר שזה מורכב ומסוכן, כי הוא רוצה שהערבים יוכלו לקחת את הר הבית ולהפוך את כל האיסלאם נגד מדינת ישראל. למה השב"כ רוצה את זה? כי רק אז יהיה צריך את השב"כ. הם כל הזמן משדרים – 'אנחנו האחראים על זה, אנחנו יודעים, זה רגיש וכו'', והכל מחמת תאוות שלטון. והנה, איתמר עלה להר הבית ולא קרה כלום... כך גם אם היו עושים מה שהצענו בזמנו¹⁷ כיצד לכבוש את עזה – הבאנו את ההצעה שלנו לקצינים בצבא (דרך דיצה אור), והם זלזלו

נפש שיהיו אנשים שלומדים תורה ולא מעורבבים בזה, ויוצא שהם אומרים – אנחנו נותנים לרוב להחליט מה שהוא רוצה. אם הרוב היו נגד עסקה – פשוט לי שהם היו נגד. ה'אורים ותומים' הוא לא החשבון ההלכתי הזה, אלא הוא נכון כאשר ראש הממשלה בא ואומר שהוא הולך על זה כי טראמפ רוצה שילכו על זה – אז יוצא שטראמפ פסק להלכה שכך צריך לעשות...

שאלה: אז למה הוא לא אומר שכך טראמפ אמר וזהו? **תשובה:** כי אם הוא יגיד כך – הוא לא אמר ציבורית את מה שמשקף איפה שהוא נמצא. הוא בא ואומר – אני מסתכל על כל המכלול, ובמכלול הזה יוצא לי שזה עתידי וזה בהווה, בא נלך על זה וזהו. כהשמיצאות תשתנה הוא יגיד הפוך.

שאלה: האם ביבי בסדר? **תשובה:** על ביבי אף פעם אין נכון ולא נכון, הוא תמיד עושה מה שהמציאות מאפשרת. יש לו אג'נדה אחת – שתהיה מדינה ליהודים. מכאן ואילך – אם זה יהיה מדינה להט"בית או חרדית – זה פחות משנה. לדבר על האטום האיראני – זה חלק מהמשחקים שלו. כשהוא איפשר עינייים – אז היה ראש מוסד שאמר שיצהר יותר מסוכנת מאיראן. הכניס אנשים לכלא לכל החיים על ידי שהוא עינה אותם. למה? כי כך הוא נשאר ראש ממשלה, היה יותר מידי לחצים. הוא חי את הלחצים שיש במדינה. האם זה נכון או לא? אני לא יכול לענות על השאלה, כי הוא לא שואל את השאלה 'נכון או לא נכון'. אתה בחרת להיות במקום אחר,

¹⁷ הובא בעלון מעמקים על המלחמה.

כמובן, בלי טענות. הם רוצים להגיד
שהמצב מורכב, והם נהנים מכך. הם לא
רוצים שהבעיות ייפתרו, הם נהנים
מהבעיות....

לוח מודעות

עלון מעמקים זקוק לך!

רוצה להיות נציג של העלון בישיבה או בבית הכנסת הקרוב?

התחלנו להדפיס את העלון בבית דפוס, ולחלק אותו ברחבי הארץ. עלות נקודת הפצה לחודש: 150 ש"ח. בוא לקחת חלק בהפצת המעיינות חוצה!

צור איתנו קשר - 058-5277247 (עתי תור).

מדי יום ראשון מתקיים שיעור בחסידות (אנו לומדים כעת מאמר 'וצדיק יסוד עולם' של מו"ר הרב יצחק גינזבורג שליט"א) בבית הרב יצחק שפירא בשעה 21:30 בירושלים, רחוב הרב צבי יהודה 18, קומה 2 דירה 4.

בימי רביעי מתקיימים שיעורים בישיבת עוד יוסף חי ביצהר:
12:00 שיעור כללי במסכת כתובות; 15:15 שיעורים בספר התניא.
מוזמנים בשמחה!

לשמיעת שיעורים בקול הלשון 073-3718149.

לקבלת השיעורים השבועיים של הרב ניתן לפנות בדוא"ל אל
yosefperl@gmail.com.

למעוניינים נפתח פורום עיונים ודיונים בדברי הרב יצחק שפירא.
ניתן להירשם בדוא"ל ל-ataitor1@gmail.com.

התוועדות עם הרב יצחק שפירא לכבוד הילולת אדמו"ר הזקן בלי לשישי החל מ 21:00 בקלויז. רחוב בעל השאילתות 15. בליווי כלי נגינה וכיבוד כיד המלך. תביאו חברים!

אנו בעיצומם של ימי השובבי"ם, ימים של תשובה ושל קדושה.
מוזמנים לרכוש את החוברת 'תשובה בשמחה' על קדושת הברית.
לרכישה צור קשר - 058-5277247 (עתי תור).

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א